

Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS
Oarje-Finnmárkku suohkanrevisiuvdna SGO

www.vefik.no

RAPPORT

FORVALTNINGSREVISJON

2022

Alta kommune, Klima, miljø og energi

FORORD

På bakgrunn av bestilling fra kontrollutvalget i Alta har Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS gjennomført en forvaltningsrevisjon av området Klima, miljø og energi.

Revisjonen har før igangsetting av forvaltningsrevisjonen og ved gjennomføring av undersøkelsen vurdert sin uavhengighet, jfr. kommunelovens § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19. Vi kjenner ikke til forhold som er egnet til å svekke tilliten til vår uavhengighet og objektivitet til det arbeidet som har blitt gjort.

Vi takker Alta kommune for samarbeidet i forbindelse med forvaltningsrevisjonen.

Alta, 2. juni 2023

Ranveig Olaussen
Prosjektleder/forvaltningsrevisor

Jørund Sagedal
Prosjektmedarbeider/forvaltningsrevisor til
31.12.2022

Aud S. Opgård
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

SAMMENDRAG	1
ANBEFALINGER	2
1 INNLEDNING	3
1.1 KONTROLLUTVALGETS BESTILLING	3
1.2 FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER	3
1.3 TEMA OG AVGRENSNINGER.....	3
1.4 REVISJONSKRITERIER	4
1.5 GJENNOMFØRING OG METODISK TILNÆRMING	4
2 BAKGRUNNSOPPLYSNINGER.....	5
3 HAR KOMMUNEN INNARBEIDET TILTAK OG VIRKEMIDLER FOR Å REDUSERE UTSLIPP AV KLIMAGASSER OG SIKRE MER EFFEKTIV ENERGIBRUK OG MILJØVENNLIG OMLEGGING I SINE PLANER I SAMSVAR MED REGELVERKET?.....	8
3.1 REVISJONSKRITERIER	8
3.2 DATA	8
3.3 VURDERINGER.....	11
3.4 KONKLUSJON	11
4 I HVILKEN GRAD HAR KOMMUNEN IVERKSATT PLANLAGTE TILTAK PÅ KLIMA- OG ENERGIOMRÅDET?	12
4.1 REVISJONSKRITERIER	12
4.2 DATA	12
4.2.1 KLIMAREGNSKAP	12
4.2.2 PLAN FOR EL-KJØRETØY.....	17
4.2.3 KLIMASATSMIDLER.....	19
4.2.4 ANSKAFFELSER	21
4.2.5 KILDESORTERING I KOMMUNALE BYGG	27
4.2.6 ENGANGSPLASTFRI KOMMUNE	28
4.3 VURDERINGER.....	28
4.4 KONKLUSJON	29
5 KONKLUSJONER.....	30
5.1 HAR KOMMUNEN INNARBEIDET TILTAK OG VIRKEMIDLER FOR Å REDUSERE UTSLIPP AV KLIMAGASSER OG SIKRE MER EFFEKTIV ENERGIBRUK OG MILJØVENNLIG ENERGIOMLEGGING I SINE PLANER I SAMSVAR MED REGELVERKET?	30
5.2 I HVILKEN GRAD HAR KOMMUNEN IVERKSATT PLANLAGTE TILTAK PÅ KLIMA- OG ENERGIOMRÅDET?.....	30
6 ANBEFALINGER	31
7 KILDER OG LITTERATUR	32
Vedlegg 1: Rådmannens kommentarer	I
Vedlegg 2: Revisjonskriterier	II
Vedlegg 3: Metode og gjennomføring	VI

SAMMENDRAG

Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS har gjennom denne forvaltningsrevisjonen undersøkt om kommunens planarbeid på områdene klima og energi er i tråd med nasjonale og lokale føringer. Undersøkelsen tar for seg kommunens planlegging for å redusere utslipp av klimagasser og hvordan det planlegges for mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging.

Vår undersøkelse viser at Alta kommune ikke fullt ut har oppfylt sin plikt til å innarbeide klima- og energitiltak i sine planer. Dette begrunnes i at kommuneplanens samfunnsdel, Alta vil 2015-2027 ikke inkluderer en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke kommunens langsiktige utfordringer, mål og strategier. Vi er informert om at kommuneplanens samfunnsdel er under rulling i 2023.

Planer som behandler klima- og energispørsmål er fulgt opp gjennom kommuneplanens arealdel 2021-2040 og kommunedelplan for energi, miljø og klima (2018-2022). Kommunedelplan for energi, miljø og klima skal revideres i 2023, og vår konklusjon er at dette er i tråd med kravet til revidering av planer som behandler klima- og energispørsmål.

Det fremgår av kommunen årsmelding for 2021 at Alta kommune har et potensiale for innsparing på strøm. I intervju i forbindelse med denne forvaltningsrevisjonen har vi fått opplyst at dette fortsatt gjelder. Det fremgår av funn i vår undersøkelse at kommunen har systemer og rutiner for energioppfølging når det gjelder den daglige drift av bygg, men at det i liten grad settes klare mål og etterspørres informasjon på dette området.

Alta kommune har satt som mål å bli klimanøytral innen 2030. For å nå dette måler ble det satt delmål om en reduksjon i klimagassutslipp på 15% innen 2021. Funn i undersøkelsen viser at Alta kommune ikke har nådd delmålet. Undersøkelsen viser at målet om at halvparten av de kommunale tjenestebilene skulle vært nullutslippskjøretøy innen 2021 heller ikke ble nådd. Blant annet forklares dette fra kommunens side i lang leveringstid. Vi har fått opplyst at mål om at alle kommunenes tjenestebiler skal være nullutslippsbiler i 2025 vurderes som realistisk.

Når det gjelder målet om å ha en engangspplastfri kommune innen 2021 er ikke målet nådd. Vi har fått opplyst at Alta kommune har leverandører som er klimanøytrale, men det er ved hjelp av kjøp av klimakvoter.

Fra kommunens side har det vært prioritert å søke på klimasatsmidler. Dette har blant annet resultert i en tidsbegrenset prosjektstilling som miljørådgiver. Målet med prosjektstillingen var at kommunen skulle bli i stand til å gjøre flere grønne innkjøp. Vi er opplyst om at prosjektstillingen har bidratt til å øke kunnskapen ved innkjøpsavdelingen når det gjelder den klima- og miljømessige delen av anskaffelsene.

Vi har fått opplyst at kommunen har igangsatt arbeidet med å etablere rutiner for å redusere skadelig miljøpåvirkning knyttet til anskaffelser. Dette gjennom utarbeidelse av veiledere innenfor transport, konsulenttjenester og andre områder. Videre arbeides det med å fremme klimavennlige løsninger. Ved utlysninger av anskaffelser søkes det å redusere belastningen på miljøet gjennom kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier så langt det er mulig innenfor kravet om konkurranse. Revisjonens gjennomgang av tre anskaffelser viser at det er

stilt grunnleggende miljøkrav i disse anskaffelsene, og Alta kommune synliggjør gjennom dette at miljø er viktig ved utlysning av konkurranser.

Anbefalinger

Revisjonen finner ikke grunnlag for å komme med anbefalinger knyttet til kommuneplanens samfunnsdel da Alta kommune har igangsatt arbeidet med rullering av denne.

Når det gjelder rapportering av mål knyttet til klima, miljø og energi er vår anbefaling at kommunen vurderer å formalisere rapporteringen i større grad.

1 INNLEDNING

1.1 Kontrollutvalgets bestilling

Undersøkelsen er gjennomført etter bestilling fra kontrollutvalget i sak 26//2021:

Vedtak:

Kontrollutvalget viser til revisjonens prosjektskisse i forvaltningsrevisjonen «Klima, miljø og energi».

Kontrollutvalget vurderer det slik at revisors beskrivelse av undersøkelsen er i samsvar med utvalgets forutsetninger i vedtak som ble gjort i sak vedrørende oppstart av forvaltningsrevisjonen (sak 15/2021).

Kontrollutvalget vedtar på denne bakgrunn oppstart av forvaltningsrevisjonen «Klima, miljø og energi» i tråd med kommunens plan for forvaltningsrevisjon 2021-2024.

Kontrollutvalget vedtar følgende hovedproblemstillinger for forvaltningsrevisjonen «Klima, miljø og energi»:

- 1. Har kommunen innarbeidet tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i sine planer i samsvar med regelverket?*
- 2. I hvilken grad har kommunen iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet?*

Kontrollutvalget overlater til revisjonen å utarbeide underproblemstillinger og eventuelle tilleggspørsmål i tilknytning til hovedproblemstillingene.

Kontrollutvalget ber revisjonen oversende prosjektplan til orientering så snart planen er ferdigstilt.

Det legges til grunn at ferdig rapport fra forvaltningsrevisjonen oversendes kontrollutvalget v/sekretariatet innen åtte måneder fra dette vedtaket er formelt formidlet til revisjonen.

1.2 Formål og problemstillinger

Formålet med undersøkelsen har vært å avklare om Alta kommune har oppfylt sin plikt til å innarbeide klima- og energitiltak i sine planer og dernest å kartlegge i hvilken grad kommunen har iverksatt planlagte tiltak.

Hovedproblemstillingene i undersøkelsen har vært følgende:

1. Har kommunen innarbeidet tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i sine planer i samsvar med regelverket?
2. I hvilken grad har kommunen iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet?

1.3 Tema og avgrensninger

Under problemstilling 1 har revisjonen undersøkt om kommunens planarbeid på områdene klima og energi er i tråd med nasjonale og lokale føringer. Undersøkelsen har satt søkelys på kommunens planlegging for redusert utslipp av klimagasser og hvordan det planlegges for mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging.

Under problemstilling 2 har vi gjennomgått et utvalg av kommunens planlagte tiltak på klima- og energiområdet for å undersøke i hvilken grad disse er gjennomført.

1.4 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er samlebetegnelsen på de krav og forventninger som brukes i den enkelte forvaltningsrevisjon for å vurdere den reviderte virksomhet. Faktagrunnlaget vurderes opp mot kriteriene og danner basis for de analyser og vurderinger som foretas, og de konklusjoner som trekkes.

Revisjonskriteriene i denne undersøkelsen er blant annet utledet fra:

- Forskrift av 28. september 2018 Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning
- Alta kommunes klima og miljøplan 2018-2022
- Kommunedelplan for energi, klima og miljø, med handlingsplaner som omfatter klima og energi

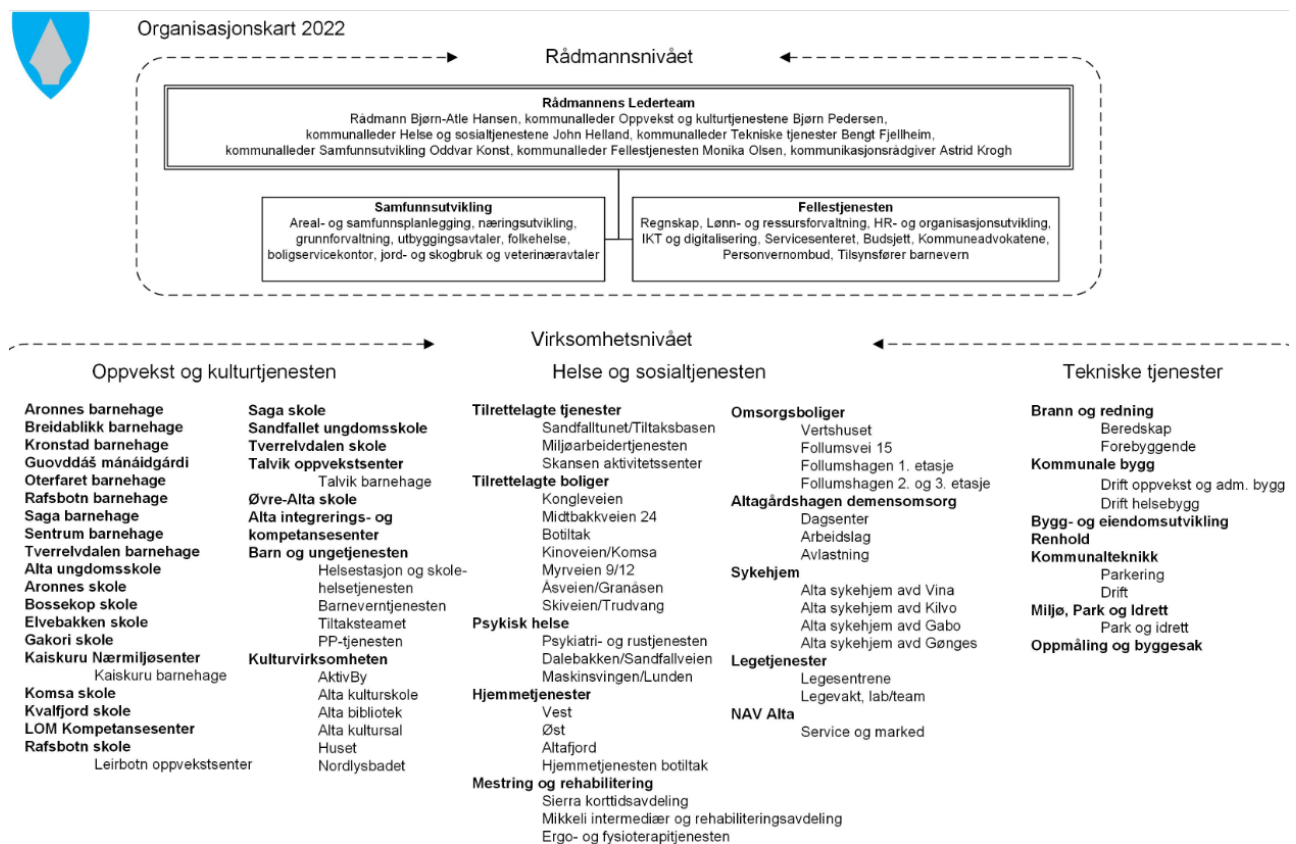
Revisjonskriteriene er utdypet og kommer frem av vedlegg 2 til rapporten sammen med koblingsskjema.

1.5 Gjennomføring og metodisk tilnærming

De sentrale metoder i denne undersøkelsen har vært dokumentanalyse og intervju. Det er vår vurdering at dette har vært tilstrekkelig til å fremskaffe et relevant og solid grunnlag for vurderingene knyttet til oppdraget.

En nærmere redegjørelse for framgangsmåte, metodevalg og kvalitetssikring framgår av rapportens vedlegg 3.

2 BAKGRUNNSOPPLYSNINGER

Rådmannen er øverste administrative ansvarlige, og sammen med stab drifter han Alta kommune som arbeidsgiver for nesten 2.000 ansatte fordelt på 42 virksomheter på tre ulike tjenesteområder.

Alta kommunes sentrale oppgave er å være samfunnsbygger og en attraktiv og konkurransedyktig tjenesteleverandør, forvalter og arbeidsgiver. Dette ansvaret ivaretas gjennom delegering av ansvar og myndighet fra Kommunestyret, via rådmannen til kommunallederne og videre til virksomhetslederne.

Alta kommune vedtok 22. juni 2015 «Alta Vil» - [Kommuneplanens Samfunnsdel](#), som uttrykker kommunens og altasamfunnets felles ambisjon for samfunnsutviklingen mot år 2027. «Alta vil» finner du igjen i økonomiplan, årsbudsjett, virksomhetsplan og alle andre kommunale planer. «Alta vil» er også kommunepolitikernes hovedverktøy for å gi en samlet og synlig retning på Altas utvikling i et 12-årsperspektiv.¹

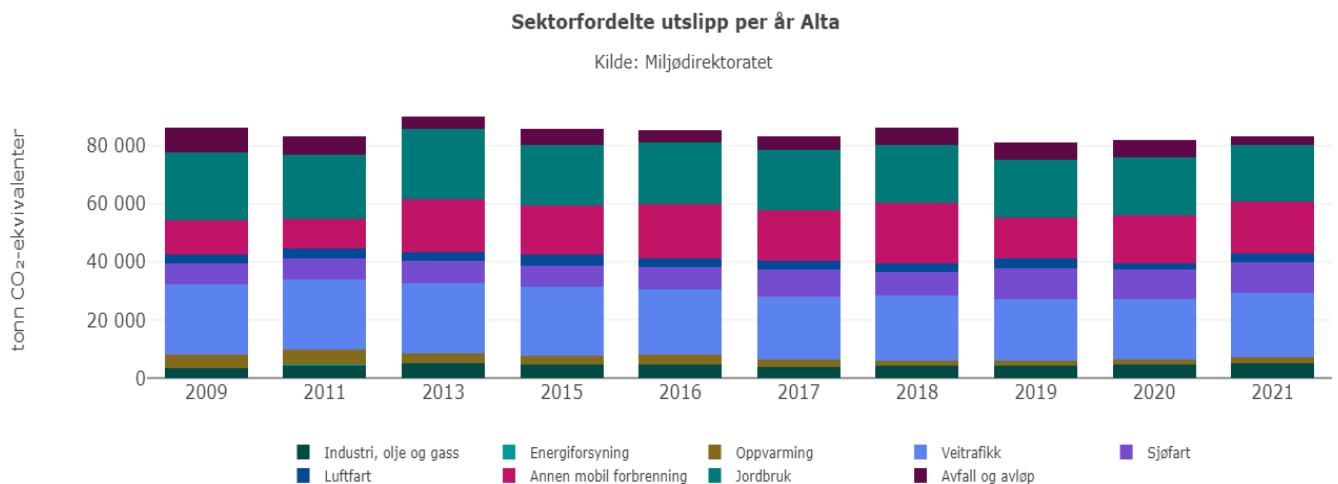
I kommunal planstrategi for Alta kommune 2016-2019 ble det vedtatt oppstart av en ny kommunedelplan for miljø, energi og klima. Etablering av klimaregnskap for Alta kommune var et viktig tema for denne planen. Alta kommunes klima og miljøplan 2018-2022 skal legges til grunn for klimaarbeid i kommunen. Det stilles også klima- og miljøkrav ved kommunale innkjøps- og utbyggingsavtaler.

¹ <https://www.alta.kommune.no/om-organisasjonen.545525.no.html>

Av kommuneplanens samfunnsdel² framgår det:

«Alta vil at aktivitetene våre skal skje innenfor naturens bæreevne, i et rent og trivelig miljø, og med god beredskap for klimaendringer og uønskede hendelser».

Oversikten under er hentet fra Miljødirektoratet og viser utslipp pr. år fordelt på ni sektorer for Alta kommune.³

Regnskapet omfatter de direkte, fysiske utslippene som skjer innenfor kommunens geografiske grense. Dette betyr at klimagassutslippene fra eksosrøret til en dieselbil vil være inkludert under sektor veitrafikk, men kun utslippene som skjer mens bilen kjører innenfor kommunens geografiske grense. Utslipp i forbindelse med produksjon av bilen på ulike fabrikker vil være plassert på sektor 'industri, olje og gass' i de kommunene hvor fabrikkene er geografisk plassert. Utslipp som fysisk skjer i utlandet vil ikke være inkludert i det kommunefordelte regnskapet.

Klimagassene CO₂, metan (CH₄) og lystgass (N₂O) er inkludert i regnskapet. Utslippstallene vises med enhet CO₂-ekvivalenter. Dette er en måleenhet som brukes for å kunne sammenligne oppvarmingseffekten ulike klimagasser har på atmosfæren og for å tydeliggjøre hvilke utslipp som bidrar mest til global oppvarming. Under "Spørsmål og svar" utdypes dette ytterligere.

Samme metoder og datakilder brukes for alle årene som omfattes av statistikken. Det første året det er beregnet utslipp for er 2009. Årsaken til dette er at det enten ikke finnes datagrunnlag, eller at datagrunnlaget ikke har tilstrekkelig kvalitet lenger tilbake i tid. Utslippsregnskapet bruker datakilder som i størst mulig grad viser utviklingen på lokalt nivå. Datakildene, og også totalsummen av klimagassutslipp, kan derfor variere fra det nasjonale utslippsregnskapet. Metoden for beregninger følger imidlertid prinsippene i det nasjonale utslippsregnskapet.⁴

² Kommuneplanens samfunnsdel Alta vil 2015-2027, side 33

³ Utslipp av klimagasser i Norges kommuner og fylker - Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no)

⁴ Utslipp av klimagasser i Norges kommuner og fylker - Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no)

Enova gjorde en undersøkelse over samlet energiforbruk i kommunens formålsbygg i 2010. Undersøkelsen viser at Alta kommune hadde et årlig innsparingspotensial på 8,85 GWh. Enova har i dialog med hver enkelt kommune laget en oversikt over forbruk og areal i egne formålsbygg for året 2010. I perioden 2010 til 2015 har Enova sett nærmere på hvilken energireduksjon den enkelte kommune har oppnådd gjennom sine omsøkte Enovaprojekter. Ifølge denne oversikten tatt ut fra Enova.no⁵, vil Alta kommune kunne spare 8.85 GWh til en verdi av 6.20 mill. kr. hvert år.

⁵ EPC-modellen gir selvfinansierende oppgradering av kommunal eiendom | Enova

3 HAR KOMMUNEN INNARBEIDET TILTAK OG VIRKEMIDLER FOR Å REDUSERE UTSLIPP AV KLIMAGASSER OG SIKRE MER EFFEKTIV ENERGIBRUK OG MILJØVENNLIG OMLEGGING I SINE PLANER I SAMSVAR MED REGELVERKET?

3.1 Revisjonskriterier

1. Kommuneplanens samfunnsdel skal inkludere en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier
2. Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal følges opp gjennom handlingsdelen og mer detaljerte planlegging
3. Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal vurderes revidert hvert fjerde år

3.2 Data

Kommuneplanens samfunnsdel «Alta vil 2015-2027» ble vedtatt den 22. juni 2015.

Det framgår på side 7 i plandokumentet at det er bygd opp i to hoveddeler; en beskrivende del av status, utviklingstrekk og fokusområder i planprosessen, samt en politikkdel med samfunnsdelens mål og strategier fordelt på planens fire satsningsområder. De fire satsningsområdene er:

- Kunnskap og kompetanse
- Næringsutvikling og nyskapning
- Trivsel og livskvalitet
- Attraktivt regionsenter i utvikling

Kommuneøkonomi, organisasjon og kommuneplanens handlingsdel er behandlet i eget kapittel. Av kapittel 4 går det fram at Nord- og polarområdene berøres av klimaendringer og miljøgifter som har sin opprinnelse i helt andre deler av verden. Videre at miljøpolitikken utformes i økende grad under internasjonale avtaler, og for Norges del også som resultat av prosesser innenfor EU.

I kapittel 6, som omhandler planinnholdet fordelt på planens fire satsningsområder, beskrives mål 21 som følger:

«Alta vil at aktivitetene våre skal skje innenfor naturens bæreevne, i et rent og trivelig miljø og med god beredskap for klimaendringer og uønskede hendelser». Strategi for å nå dette målet er:

- a) Arbeide for å redusere klimagassutslipp lokalt gjennom energibesparing og økt bruk av fornybar energi
- b) Arbeide for økt miljø- og klimabevissthet, samt rene og trivelige omgivelser der alle tar ansvar
- c) Sikre aktiv beredskap og god krisehåndtering

Det er ikke presentert en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel, *Alta vil 2015-2027*.

Revisjonen har i intervju fått opplyst at kommuneplanens samfunnsdel (2023-2035) som nå er under rullering nok vil inneholde en tydeligere overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier.

Virksomhetsplan

I Alta kommune har virksomhetene utarbeidet egne rutiner og prosedyrer for sine fagområder. En virksomhetsplan definerer formål, hovedmål og tiltak som virksomheten skal jobbe med. Virksomhetsplanen tydeliggjør virksomhetens formål internt og eksternt. Den skal gjøre det lettere å prioritere, og er et verktøy for organisering og handling.⁶

Ifølge Alta vil 2015-2027 skal virksomhetsplanen beskrive prioriterte tiltak pr. virksomhetsområde, som oppfølging av kommuneplanens handlingsdel/økonomiplan og delplaner/temaplaner. Virksomhetsplanen revideres hvert år og legges fram for formannskapet på nyåret.⁷

Kommunedelplan for miljø, energi og klima

I kommunal planstrategi for Alta kommune 2016-2019 ble det vedtatt oppstart av en ny kommunedelplan for miljø, energi og klima. Etablering av klimaregnskap for Alta kommune var et viktig tema for denne planen. Kommunedelplan for energi, miljø og klima 2018-2022 ble vedtatt i kommunestyret den 22. mai 2018. I kommunedelplanen er internt klimagassregnskap for 2017 inntatt, og det er oppgitt hvilke tiltak kommunen skal iverksette for å nå målet om klimanøytral drift innen 2030. I planen er det også en oversikt over mål og strategi for virksomhetene. Kommunedelplan for klima, energi og miljø skal revideres i 2023.

Av kommunedelplan for energi, miljø og klima 2018-2022 fremgår det at temaet klimatilpasning blir tatt hånd om i beredskapsplanen, og at temaet også ivaretas i kommuneplanens arealdel.⁸ I *Bestemmelser og retningslinjer, Kommuneplanens arealdel 2021-2040* inngår risiko og sårbarhet under kapittel 1.10. Her fremgår risiko og sårbarhet knyttet til flom, havnivåstigning/stormflo, kvikkleire, annen skredfare, restriksjoner for luftfarten, støy, støv, forurensning og annet.

Videre går det fram at det årlig skal rapporteres på et sett med klimaindikatorer innenfor areal, transport, energi og miljø. Resultatene skal sammenstilles og innarbeides i kommunens årsmelding, sammen med klimaregnskapet.

Revisjonen fikk i intervju opplyst at virksomheten Miljø, park og idrett framover vil ta utgangspunkt i rapporteringer i Fremsikt⁹. Vi fikk opplyst at klimaindikatorene må være en del av tiltaksplan/tema i rapporteringen for at det skal være mulig å rapportere på disse. Dette innebærer at målene må innarbeides i den ordinære drift på en slik måte at det er mulig å rapportere på disse ut fra det som etterspørres.

Økonomiplan

Av økonomiplan for 2022-2025 går det fram under tekniske tjenester at virksomheten jobber kontinuerlig med energiledelse, og det er potensiale for betydelig innsparinger på strøm. Videre opplever tjenestområdet fortsatt stor saksmengde på forurensningsområdet, og prioriterer saker med potensiale for forurensning. Stor avstand til mottaksanlegg bidrar til at mange bilvrak blir plassert til sjenanse for nærmiljøet. Når det gjelder avløpsrensing er to avløp i Skailuft sanert og ført til renseanlegg, og det slutføres nytt renseanlegg med dypvannsutslipp i Russeluft.

⁶ <https://www.alta.kommune.no/rutiner-prosedyrer-og-virksomhetsplaner.565283.no.html>

⁷ Kommuneplanens samfunnsdel, Alta vil 2015-2027 side 25

⁸ Kommunedelplan for energi, miljø og klima 2018-2022, side 8

⁹ Fremsikt er et verktøy for helhetlig virksomhetsstyring, analyse, planlegging, mål- og resultatstyring, budsjettering, rapportering og politikervedvirkning. Løsningen er skybasert

I budsjettet for 2022 og i økonomiplanen 2022-2025¹⁰ er det innarbeidet et klimabudsjett. Klimabudsjettet skal være et styringsverktøy for å oppnå reduksjon i utslippene av klimagasser. Klimabudsjettet inneholder tiltak for hele Altasamfunnet, både for innbyggerne og kommunens egen drift.

Revisjonen har fått opplyst at klimabudsjettet heretter vil erstatte handlingsdelen i plan for klima, miljø og energi, og at det vil bli undersøkt om tiltak kan legges inn i Fremsikt, slik at det også er mulig å rapportere på tiltakene i dette verktøyet. Det har ikke vært snakk om månedlig rapportering når det gjelder klimaregnskap, men det vil settes mål og leveres et klimaregnskap årlig.

Klimabudsjettet er nå en del av økonomiplanen. Tanken er at det fremover skal settes opp noen tiltak/prosjekter som det skal rapporteres på, muligens kvartalsvis. Eksempelvis rapportering om bilbruk, bilkjøp og andel av bygg som har en standard på et visst nivå.

Av intervjuet gikk det videre frem at det vil være behov for å konkretisere hvor innsatsen skal prioriteres for å vise forbedring. Rapportering på et overordnede nivå som klimabudsjettet og regnskapet ligger på, vil vanskelig kunne splittes opp slik at det muliggjør hyppigere enn årlige rapporteringer. Vi fikk opplyst at det ble sett på som nyttig å ha noen tiltak det rapporteres på under tema klima og energi, og at en ser for seg at det er den veien det går. Dette ble begrunnet i at det settes krav til standard når en bygger og ved innkjøp, men at en også kan velge ut noen kjerneparametre å rapportere på. Arealplanlegging vil være en del av dette, og det vil være mulig å rapportere på i forhold til klima og energi. Men her må det gjøres noen valg i forhold til rapportering.

Videre gikk det fram i intervju at i sammenheng med klima og miljøarbeid så ser en gjerne til internasjonale og statlige føringer, men at en konkretisering av kommunens innsats i form av tiltak som en skal rapportere på oppleves som sparsomt. Dette som følge av at det er forholdsvis nytt i kommunen. Arbeidet er startet, men det ble gitt uttrykk for at det må være mål å jobbe opp mot. Energisparing har fokus både ved nybygg og ved renovering av gamle bygg i kommunens virksomheter. Dette innebærer energistyring som igjen bidrar til å redusere kommunens utgifter.

Det er også søkelys på at energibruken vurderes ved kommunens virksomheter, og også ved kjøp av kjøretøy. Her må en se til kommunens overordnede mål om at kommunens tjenestebiler framover skal være el-kjøretøy.

For at kommunen skal lykkes i å nå målene er en også avhengig av den enkeltes valg. Virksomhetene forvalter et budsjett og valgene tas innenfor daglig drift, budsjett og ressursbruk. Det er for eksempel lite den enkelte ansatte kan gjøre med bygningsmasse, men det er mulig å gjøre valg når det gjelder bruk av kjøretøy. Endring tar tid, men det å tenke miljø i det daglige arbeidet vil være en viktig del av kommunens arbeid for å nå målsetningene innenfor klima, miljø og energi.

For å lykkes når det gjelder et grønt skifte ble det avslutningsvis sagt at en er avhengig av mål og av at resultater blir etterspurt for å synliggjøre det arbeidet som blir gjort. Videre kan det også være en mulighet at det i saksutredninger vurderes om det skal legges til noen kommentarer om miljø og energi i tillegg til økonomi.

¹⁰ Alta kommune, økonomiplan for 2022-2025, side 26-28

3.3 Vurderinger

Vår gjennomgang av kommuneplanens samfunnsdel viser at det ikke er gjort en vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier i Alta kommune. Det går fram at Nord- og polarområdene berøres av klimaendringer og miljøgifter, men det framgår ikke en vurdering i dokumentet «Alta vil, 2015-2027» av om klimaendringer påvirker langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunen.

Når det gjelder informasjon om risiko og sårbarhet knyttet til miljø går dette fram av kommuneplanens arealdel 2021-2040, kapittel 1.10. Alta kommune har vedtatt kommunedelplan for energi, miljø og klima 2018-2022. Denne inneholder mål og strategier for virksomhetene. Vi vurderer det derfor slik at kommunen gjennom kommunedelplan for energi, miljø og klima 2018-2022 har fulgt opp krav i regelverket. Kommunedelplanen vil bli revidert i 2023, noe vi vurderer å være i tråd med regelverkets krav.

3.4 Konklusjon

Kommuneplanens samfunnsdel, Alta vil 2015-2027 inkluderer ikke en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke kommunens langsiktige utfordringer, mål og strategier.

Planer som behandler klima- og energispørsmål, er fulgt opp gjennom kommuneplanens arealdel 2021-2040 og kommunedelplan for energi, miljø og klima (2018-2022).

Gjeldende kommunedelplan for klima, miljø og energi (2018-2022) skal revideres i 2023, noe som er i tråd med kravet til revidering av planer som behandler klima- og energispørsmål.

4 IHVILKEN GRAD HAR KOMMUNEN IVERKSATT PLANLAGTE TILTAK PÅ KLIMA- OG ENERGIOMRÅDET?

4.1 Revisjonskriterier

- Kommunal drift skal bli klimanøytral innen 2030, med en reduksjon på 15% (ref. 2015) innen 2021. (I henhold til det interne klimagassregnskapet)
- Det skal rapporteres på et sett med klimaindikatorer årlig innenfor områdene areal, transport, energi og miljø. Resultatene sammenstilles og innarbeides i kommunens årsmelding, sammen med klimaregnskapet
- Kommunen skal utarbeide plan for el-kjøretøy
- Halvparten av de kommunale tjenestebilene skal være nullutslippskjøretøy innen 2021
- Kommunen skal søke på klimasatsmidler
- Målsetning om å ha en engangsplastfri kommune innen 2021 med tilhørende tiltak
- Kommunen skal etablere fullstendig kildesortering i alle kommunale bygg
- Kommunen skal legge vekt på grunnleggende miljøkrav i alle anskaffelser der dette er relevant
- Kommunen skal etablere rutiner for å redusere skadelig miljøpåvirkning knyttet til anskaffelser og fremme klimavennlige løsninger
- Kommunen skal redusere belastningen på miljøet ved at riktige miljøkrav og miljøhensyn skal inngå i kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier

4.2 Data

4.2.1 Klimaregnskap

Kommunal drift skal bli klimanøytral innen 2030, med en reduksjon på 15% (ref. 2015) innen 2021. (I henhold til det interne klimagassregnskapet)

Det skal rapporteres på et sett med klimaindikatorer årlig innenfor områdene areal, transport, energi og miljø. Resultatene sammenstilles og innarbeides i kommunens årsmelding, sammen med klimaregnskapet

Klimaregnskapet viser hvordan utslippene i Alta utvikler seg. Det er vanlig å gjøre det etter retningslinjene i GHG-protokollen, noe også Alta kommune gjør.¹¹ Kommunens klimaregnskap er elektronisk tilgjengelig på kommunens hjemmeside.

Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollen), er den mest brukte og anerkjente standarden for rapportering av klimagassutslipp i et klimaregnskap. Den blir brukt for å identifisere vesentlige utslippskilder og for å kunne rapportere klimafotavtrykket på en sammenlignbar måte, og er grunnlaget for klimaregnskap i andre standarder og rammeverk for bærekraftsrapportering.¹²

Revisjonen har i forbindelse med forvaltningsrevisjonen mottatt kommunens klimaregnskap for årene 2018-2021. Det var satt et delmål om en reduksjon på 15% innen 2021 i henhold til det interne klimagassregnskapet. Vi har i intervju fått bekreftet at Alta kommune ikke har nådd dette målet, og at det var flere årsaker til at målet ikke var nådd. Det har vært krevende

¹¹ CO2 Regnskap - ALTA KOMMUNE

¹² <https://www.emisoft.com/kunnskapssenter/ghg-protokollen>

med en faktisk reduksjon samtidig som tilbud og arealbruk til befolkningen øker. Videre blir fortsatt de gamle byggene stående og må driftes selv om det bygges nytt.

Under følger en oversikt over noen av kommunens opplysninger hentet fra kommunens klimaregnskap:

Utvalgte klimaindikatorer hentet fra kommunens klimaregnskap 2018-2021					
	2018	2019	2020	2021	
Klimagassutslipp	4 144	3 866	3 516	3 700	tCO ₂ e
Strømforbruk for kommunens bygg (som er i energistyringssystemet)	23 623 250	23 623 250	16 604 515	16 118 640	kWh
Antall kommunale virksomheter som er Miljøfyrtårn					
Mengde restavfall fra kommunale virksomheter	348 780	375 530	431 380	491 050	kg

Det er opplyst at nedgangen i klimagassutslipp fra 2019 til 2020 for det meste skyldes at utslipp fra flyreiser og el-kjeler er redusert. Ifølge opplysninger i klimaregnskapet for 2021 skyldes det meste av økningen i klimagassutslipp fra 2020 til 2021 utslipp fra transport. Publiserte tall fra klimaregnskapene viser en nedgang i strømforbruket for kommunens bygg (som er i energistyringssystemet).

Det framgår ingen opplysninger under kategorien miljøsertifisering i klimaregnskapene for 2018-2021. Siden det er mange bedrifter i kommunen som er miljøfyrtårn, har revisjonen i intervju stilt spørsmål om noen av Alta kommunes virksomheter er miljøfyrtårn, eller eventuelt har startet arbeidet med å bli det.

Revisjonen fikk opplyst at det i en tidlig fase av sertifiseringsordningen av miljøfyrtårn ble de lagt ned mye arbeid fra kommunens side. Blant annet gjennom konsulentbistand til kommunale barnehager, slik at de ble sertifisert. En del av de kommunale barnehagene ble sertifisert, men etter en tid kom det tilbakemelding om at en ikke så verdien opp mot den kostnaden som enheten ble påført. Dette gjaldt kostnad i form av årsavgift, og også merarbeidet blant annet i form av rapportering som barnehagene måtte utføre. I tillegg innebar dette arbeidet et stadig forbedringsarbeid. Det kom etter hvert forespørsler om å bli fritatt, og arbeidet med miljøfyrtårn ble deretter avsluttet i de kommunale barnehagene. Det har ikke vært tatt initiativ til at andre deler av kommunens virksomhet skulle sertifiseres. I 2023 er ingen av Alta kommunes virksomheter miljøfyrtårn.

Av klimaregnskapet for den kommunale driften for 2018 og 2019 går det fram at Alta kommune begynte med kildesortering i 2018. Det var da en forventning om at andelen av restavfall skulle gå ned. Revisjonens gjennomgang av publiserte tall fra klimaregnskapene for perioden 2018-2021 viser at mengden restavfall har gått opp. I årsmeldingen¹³ er det opplyst at den store økningen i utslippet fra restavfall i 2020 skyldte kvikkleireraset på Kråknes. Økningen i restavfall er ikke kommentert i kommunens årsmelding for 2021. Revisjonen har stilt spørsmål om dette i intervju, men ikke fått avklart hva økningen i restavfall skyldes.

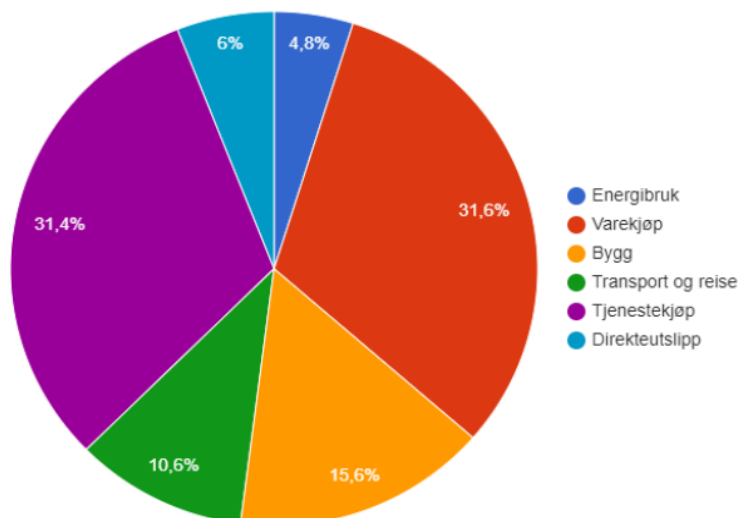
I klimaregnskapet for 2021 er det opplyst at kommunen har blitt medlem i klimapartnere i Troms og Finnmark fra og med 2021. Som deltaker i dette nettverket har kommunen tilgang

¹³ Alta kommune, Årsmelding 2020, side 14

til klimakost klimaregnskap. Vi har fått informasjon om at dette skal gi et grundigere regnskap enn tidligere. Videre vil dette regnskapet over år gi en bedre og mer detaljert kontroll med utviklingen innenfor ulike områder i kommunen. Under vises klimakost analysen for bedriften Alta kommune slik den fremgår i klimaregnskapet for den kommunale driften året 2021.

Klimakost analysen for bedriften Alta kommune viser et årlig utslipp tilsvarende 11850 tonn CO₂. Dette tilsvarer 6,8 tonn pr ansatt og 5,4 tonn per mill. omsetning.

Utslipp tonn CO₂e

14

Rapportering på klimaindikatorer

Revisjonen har tilgang til kommunens klimaregnskap, men finner ikke at det er rapportert på alle fire områder. Vi har fått bekreftet i intervju at det ikke er rapportert på klimaindikatorer for areal og miljø i de siste års klimaregnskaper. Dette er forklart med vakanse i stilling, men også manglende oppfølging av de rapporteringskrav som inngår i klimaregnskapet til Alta kommune.

Energieffektivisering i kommunale bygg

Energieffektive bygg omtales som sentralt i klimaløsningen. I Alta kommunes årsmelding for 2021 fremgår det at energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse er en sentral klimaløsning for å nå de langsiktige klimamålene.

I budsjett 2022/økonomiplan med handlingsdel 2022-2025 går det frem under tjenesteområde tekniske tjenester at virksomheten jobber kontinuerlig med energiledelse. Vi har i intervju bedt om informasjon om hvordan det jobbes med energiledelse i Alta kommune.

Revisjonen har fått opplyst at energiledelse i dag går ut på energioppfølging i den daglige drift. Alle som drifter bygg har dette som fag, og det er daglig oppfølging på energi gjennom

¹⁴ Klimaregnskap for den kommunale driften året 2021, CO₂ Regnskap - ALTA KOMMUNE

byggstyringssystemer og også manuell oppfølging i bygg. I tillegg er det teknikere på hver database. Disse har hovedansvar for å sjekke fagsystemer hver dag, at alt går som det skal, at det ikke er feil og fange opp overforbruk. Kommunens bygg skal være mest mulig effektive til enhver tid.

Vi fikk opplyst at det er et betydelig potensial for innsparinger på strøm, men at dette også handler om kapasitet. Selv om kommunen har byggstyringssystemer, må noen betjene disse. Det kreves menneskelige ressurser for å utnytte de mulighetene som ligger i slike systemer. Per i dag er det god kontroll med byggstyring. Eksempelvis følges skoleruta med hensyn til nedstengning av varmeanlegg og ventilasjon på kommunens skolebygg. Dette ivaretas av kommunens byggdrifere, som har daglig energioppfølging som en del av arbeidsoppgavene. Det sjekkes hver dag om det har oppstått feil, for eksempel om et ventilasjonsanlegg går om natten. Dette er en daglig innarbeidet rutine.

Av kommunens formålsbygg er det rundt halvparten som har systemer som en kan overvåke og fjernstyre fra kontoret. Når det gjelder øvrige formålsbygg må justering og overvåking skje på bygget. Det er også her rutiner for energistyring slik at ventilasjon og varmeanlegg ikke går når det ikke er noen i bygget. I tillegg følges det med på strømforbruk på alle kommunens bygg hver dag. Ved å følge med på systemet kan en se om energiforbruket går opp og om det lekker varmtvann. Ved slike tilfeller vil en få en unaturlig opp-kurve, men en kan bare se forbruket, og det er ingen mulighet for fjernstyring.

Revisjonen har i intervju spurt hvordan det jobbes med energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse.

Vi fikk informasjon om at det i gamle bygg gjerne investeres i energioppfølgingssystemer som gjør det lettere å kontrollere bygget og senke temperaturer. Her er det også bevilget noen midler til innkjøp og utvikling av de systemer som allerede er i bygget. Det er et mål at en gjennom energiledelse klarer å følge opp energilekkasjer og som til enhver tid ser behovet for løsninger. En må også vurdere utgiftene til energistyringssystemer. I et stort bygg kan det være lønnsomt, men i et lite bygg kan det være mest lønnsomt å styre dette manuelt på bygget.

Det gjennomføres alltid en kost/nytteverdi før en går til innkjøp av slike systemer. Men teknologien utvikles og vil sannsynligvis bli billigere framover. Det er derfor mulig at flere av kommunens bygg vil kunne få slike systemer etter hvert. Men uten menneskelige ressurser som kan følge opp systemene vil ikke innstallering av systemet i seg selv føre til mer energibesparende drift.

Kompetansen til kommunens byggdrifere opplyses å være god. Det ble vist til læreplanen for byggdrifterfaget hvor de går fram at en byggdrifter har utdanning blant annet når det gjelder energiovervåking og energiøkonomisering. Dette inkluderer også kunnskap om konsekvenser av driftsvalg på det ytre miljø. Det er en del av den daglige jobben og fange opp feil som medfører økt energiforbruk.

Alle rapporter på energiforbruk ligger i systemet og kan hentes ut ved behov. Pr. i dag er det ikke en stilling med ansvar som energileder som det ville vært naturlig å rapportere til. Revisjonen fikk opplyst at det likevel kunne vært nyttig å utarbeide slike rapporter for å synliggjøre jobben som gjøres med hensyn til energioppfølging på bygg. Men denne informasjonen er hittil ikke etterspurt.

Videre fikk revisjonen opplyst at det ikke er etterspørsel etter informasjon om hva det for eksempel koster å starte et ventilasjonsanlegg på ettermiddagstid. Det rapporteres til SSB hva Alta kommune bruker på helsebygg. Men utover det er det ikke etterspurt opplysninger om hvor mye energi som brukes pr. kvadratmeter av kommunens øvrige bygg. Det ligger mye opplysninger i systemet, og det er mulig å ta dette ut, men det har ikke vært etterspurt noen rapportering på dette området.

Revisjonen fikk opplyst at det også kan være interessant å rapportere slike tall når det gjelder muligheter for energibesparelse. Økonomi er en del besparelsen, men vi fikk opplyst at en også bør se på den miljømessige besparelsen. Et mål med energibesparelse kan være at belastningen på strømmettet minker og et redusert klimaavtrykk.

Videre ble det informert om at byggstyringssystemer inneholder flere muligheter for at kommunen skal bli mer energieffektiv. Men det bør settes klare mål å jobbe mot, eksempelvis behovsstyring av lys og varme ved hjelp av bevegelsessensorer.

En må også tenke kost/nytte når det gjelder solcellepanel og om en del av energibehovet på et bygg kan løses gjennom slike investeringer. På sikt kan en slik investering gi et godt resultat. I fremtiden kan det bli behov for at bygg blir selvforsynt med energi, slik at en i fremtiden må se på alternative løsninger.

Alle kommunale bygg er ennå ikke energimerket. Nye bygg er stort sett energieffektive, som en naturlig følge av bygge-evolusjonen. Men for å få en gjennomgang og energimerking av alle kommunens bygg må det leies inn ekstra ressurser for å få dette gjort. Etter en slik gjennomgang vil en ha et grunnlag for å vurdere hvilke tiltak som er hensiktsmessige å gjøre på hvert enkelt bygg.

Men det tvinger seg også fram mer energieffektive løsninger. Et eksempel er at tradisjonelle lysrør utfases, og en må da skifte til Led. Men en slik utskifting innebærer ikke nødvendigvis utskifting av lysarmatur. Det er tilstrekkelig å bytte ut lysrøret til Led, og dette blir gjort i kommunale bygg såfremt ikke det er et ødelagt lysarmatur.

Revisjonen fikk avslutningsvis opplyst at det er rutiner og god energioppfølging når det gjelder den daglige drift av bygg. Men når det gjelder energiledelse er det også behov for at det er ressurser til å se de store linjene, sette mål og drive mer langsiktig planlegging av fremtidig energibruk i kommunens bygg.

Kommunens årsmelding for 2022 er lagt ut på kommunens hjemmeside, og her fremgår blant annet følgende opplysninger knyttet energi og verdibevarende vedlikehold bygg på side 81¹⁵:

¹⁵ Årsmelding 2022: – Det er et syvmilssteg i riktig retning - ALTA KOMMUNE

Energi - strømvta

Energiledelse og fokus på energioppfølging er en viktig oppgave for å være bedre rustet til å møte utfordringene med dagens ustabile energimarked. Forvaltningsavtalen på strøm vi har med Entelios har gitt positive effekter på strømleveranse til Alta kommune, og har medført en halvering av energikostnadene i 2022. Anbefalingen fra forvalter var at vi videreførte av avtalen med en sikring ut perioden på 80 prosent, istedenfor den planlagte nedtrappingen av sikringsnivået. Dette gir oss kun kostnader i form av nettleie og faste avgifter da energileveransene isolert sett får negativ pris ut avtaleperioden.

Utfordringen de kommende årene vil være å holde samme fokus på energioppfølging og strømsparing, da det ikke gir oss den økonomiske effekten med hensyn på sparing av strøm, men heller holde fokuset på den miljømessige gevinsten av energisparing de kommende år.

Verdibevarende vedlikehold - bygg

Kommunale bygg har over lenger tid hatt et høyt langtidsfravær og et økende korttidsfravær. Til tross for det høye fraværet har kommunens formålsbygg vært driftet tilfredsstillende, men responstiden har tidvis vært lenger enn ønskelig. Det er gjennomført i overkant av 15 større og mindre vedlikeholdsprosjekt i kommunalt eide bygg i 2022. I 2022 har kommunale bygg fokusert på vedlikehold som tar sikte på energisparing, ivaretagelse av brannsikkerhet, samt annet lovpålagt og verdibevarende vedlikehold. For å energieffektivisere byggene har det vært installert nye sentrale driftssystem (SD-anlegg). Det sikrer lengre levetid på byggene, samt lavere ressursbruk.

4.2.2 Plan for el-kjøretøy

Kommunen skal utarbeide plan for el-kjøretøy

Halvparten av de kommunale tjenestebilene skal være nullutslippskjøretøy innen 2021

Forskrift om energi- og miljøkrav ved offentlig anskaffelse av kjøretøy til veitransport har som formål å fremme markedet for renere og mer energieffektive kjøretøy til veitransport. Alta kommune stiller krav om nullutslipp for kjøp av nye biler. Fra 2023 gjelder kravene om anskaffelse av nullutslippskjøretøy også alle typer varebiler.

Ifølge kommunedelplan for energi, miljø og klima 2018-2022 var et av Alta kommunes tiltak for å nå målet om klimanøytral drift innen 2030 at halvparten av de kommunale tjenestebilene skulle være nullutslippskjøretøy innen 2021. Revisjonen har i intervju fått opplyst at målet om at halvparten av de kommunale tjenestebilene skal være nullutslippskjøretøy ikke er nådd. Alta kommune har i dag (11. januar 2023) en bilpark på 141 biler, av disse er 31 el-biler. Revisjonen fikk videre informasjon om at det med bestilte, men ikke leverte biler, vil andel nullutslippskjøretøy være opp mot 40%. Noe av årsaken til at kommunen ikke har nådd målet er lang leveringstid.

Videre fikk vi opplyst at flere av bilene som Alta kommune har i bilparken er kjøpt inn i 2018 og 2019. Mange av disse er bensin/hybrid med en forventet levetid på syv år. Investeringsbudsjettet for 2023 er av den grunn ikke så stort. I 2025 forventes det økte bevilgninger for å kunne bytte ut fossile biler med el-biler.

Revisjonen fikk opplyst at det vil være utfordringer når det gjelder anskaffelser fram mot 2025. Dette gjelder anskaffelser av anleggsmaskiner, og en må også her tenke nullutslipp. Prisen vil være høyere på disse maskinene enn ordinære anleggsmaskiner. I tillegg må en øke ladekapasiteten. Dette vil medføre økte kostnader, og en må da ha bevilgninger som dekker de økte kostnadene.

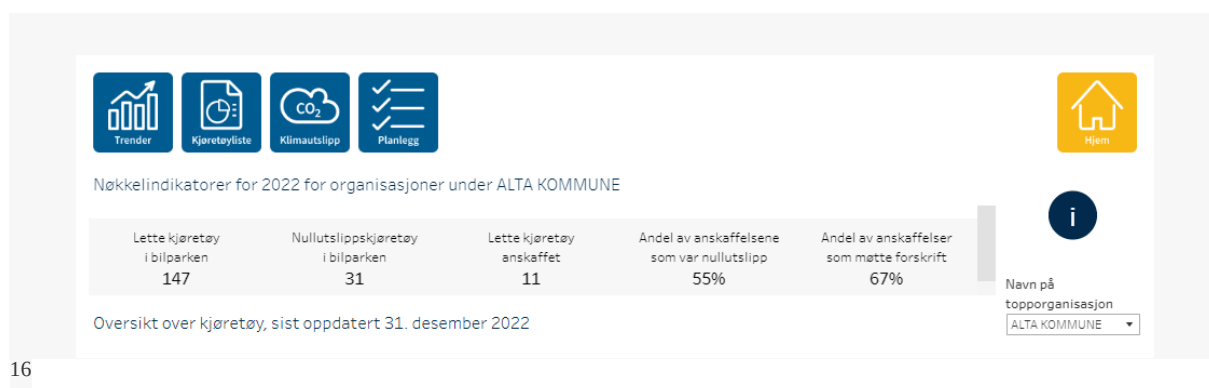
Vi ble informert om at det er viktig å være i forkant i forbindelse med planleggingen av anskaffelser av elektriske anleggsmaskiner. Det er mulighet for at Enova kan dekke deler av merkostnaden ved innkjøp av elektriske anleggsmaskiner. Men før kommunen kan søke må det være utferdiget en plan. Det er tatt sikte på å lage en plan for kommunens framtidige anskaffelser når det gjelder anleggsmaskiner i begynnelsen av 2023.

De el-bilene som kommunen har nå, fungerer godt hele året. Men de el-bilene som ble anskaffet først, gikk mye ned i kjørelengde ved lave temperaturer. Nå stilles det derfor strenge krav til kjørelengde uansett klimatiske forhold ved slike anskaffelser. Men det kan allikevel være noen situasjoner hvor en sliter litt med å klare å opprettholde kjørelengden. Men det skjer stadig en utvikling når det gjelder el-biler og rekkevidde.

Revisjonen ble også informert om at det er utarbeidet en plan som i hovedsak omfatter at kommunen skal gå over fra å lease biler til å eie biler. Pr. i dag har kommunen kun en leaset bil igjen. At denne fortsatt leases skyldes at det har vært lang leveringstid. Bilen som skal erstatte denne bilen er under ombygging og skal leveres i løpet av januar 2023. Når denne er levert vil ikke lenger Alta kommune ha leasede biler. Det gis årlig en oversikt over hvilke biler kommunen eier og hvilke som leases til regnskapsavdelingen i kommunen.

Alle personbiler og varebiler som kommunen nå skal kjøpe må være el-biler, det er bestemt i forskrift. Alta kommune vil bytte ut alle sine tjenestebiler i løpet av 2024-2025. Vi fikk opplyst at en er optimistisk når det gjelder målet om at alle kommunens tjenestebiler skal være nullutslippsbiler i 2025.

Det er ikke utarbeidet og nedskrevet en plan for el-kjøretøy, men det jobbes for å nå målene som er satt. Det er laget oversikt (excel) over kommunens kjøretøy. Denne brukes blant annet for å ha oversikt over hvilke kjøretøy kommunen har, hvilke som skal byttes og kjøp av nye kjøretøy. På hjemmesiden til Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) finnes også en oversikt over kommunens el-biler. Her kan en se bildata fra alle landets kommuner, og hvilken andel av kjøretøy som er el-kjøretøy. Oversikten er oppdatert mot registrerte biler hos Statens veivesen, men det kan være noe etterslep.

Revisjonen ble informert om at det er viktig å holde seg oppdatert når det gjelder tilskuddsordningene til Enova. Tidligere kunne en få dekket inntil 50% av innkjøp av el-varebiler. Nå gis det kun tilskudd til ladestasjon for varebiler, og beløpet er begrenset til fem tusen pr. ladestasjon. En må også ta høyde for at det kreves flere ladestasjoner når kommunen

¹⁶ [Bilparkdata | Anskaffelser.no](#)

erstatte fossile biler med el-biler. Det må være mulig å lade, og her gis det ikke tilskudd. Dette er noe kommunen må finansiere selv.

4.2.3 Klimasatsmidler

Kommunen skal søke på klimasatsmidler

Revisjonen har innhentet oversikt over klimasats-prosjekter i Alta kommune i perioden 2020-2022. Kommunen har søkt om tilskudd til seks prosjekter, totalt 2 575 000 kroner i denne perioden. Under følger en oversikt over oppdatert status pr 24. november 2022, og hvilken tiltakstype det er søkt om midler til.

Prosjektnavn	Tiltakstype	Tilskudd	År	Oppdatert	Status
Klimanettverk Nord-Norge	Nettverk	175 000	2020	14.04.2021	Gjennomført
Redusere matsvinn i Alta kommune	Mat	250 000	2020	24.11.2022	Gjennomført
Rådgiver innkjøp – Fagansvarlig	Anskaffelser	1 650 000	2020	16.11.2022	Under gjennomføring
Klimanettverk Nord-Norge	Nettverk	175 000	2021	04.03.2022	Gjennomført
Kollektiv-trase	Transportplanlegging	150 000	2021	21.06.2021	Under gjennomføring
Klimanettverk Nord-Norge	Nettverk	175 000	2022	19.04.2021	Under gjennomføring

Revisjonen ble i intervju informert om at det kreves ressurser for å være orientert om hvilke klimasatsmidler som er mulig å søke på. En søknad innebærer et forarbeid i forhold til at de prosjekter som det skal søkes om blant annet bør være innovative. Det kreves derfor at kommunen ikke bare har kompetanse, men også ressurser for å utarbeide søknader om klimasatsmidler.

I forbindelse med nybygg kan det også være mulig å søke om klimasatsmidler, men her må det være et mål og en klar klimagevinst. Det er mulig å søke Enova om tilskudd. Men nå gis det ikke lenger tilskudd til elektriske personbiler, men til andre elektriske kjøretøy. Tilskuddsordningene er tidsbegrenset. En må følge med da tilskuddsordningene endrer seg hele tiden, så en må være i forkant.

Revisjonen ble i intervju informert om at det synes som at det blant Finnmarkskommunene er færre som søker slike midler. En må planlegge lengere fram i tid, da tilskuddsordningene endrer seg slik at man ikke blir hengende etter. Dette krever både kompetanse og ressurser. En kan gå glipp av de muligheter som finnes om man ikke har mulighet å prioritere dette arbeidet.

Prosjektstillingen som miljørådgiver er et resultat av at Alta kommune har søkt og fått tildelt klimasatsmidler. Målet med stillingen var at kommunen skulle bli i stand til å gjøre flere grønne innkjøp.

Miljørådgiver i prosjektstillingen har som hovedoppgave å være en fagperson i forbindelse med anskaffelser. Vedkommende er ikke direkte involvert i anskaffelsene som skal gjennomføres, men ser på ulike anskaffelser i forbindelse med klimafotavtrykk. Dette gjøres

ved at miljørådgiver ser på type anskaffelse som planlegges, og vurderer hvilke klimafotavtrykk som kommer ut av denne tjenesten. Eksempelvis krever telefoni elektrisitet. Da kan en stille seg spørsmål om hva som brukes for å skaffe elektrisitet, er det olje, fossil, batteri, solfangst osv. Videre har leverandører et kontor. Hvordan er dette i forhold til miljø, hvordan arbeider leverandøren med at underleverandører hensyntar miljø, hvordan er miljø- og klimatiltak i den daglige drift hos leverandøren. Er det for eksempel planer for nullutslipp de neste ti år, og hvordan jobbes det med det. Dette er spørsmål som miljørådgiver kan undersøke og stille uten å være involvert i selve anskaffelsesprosessen.

Vi fikk opplyst at kommunen er forsiktig med å sette miljøkrav som kvalifikasjonskrav. Dette er på grunn av at kommunen må følge regelverket omkring offentlige anskaffelser, og en kan ikke utelukke leverandører i anskaffelsesprosessen. For å kunne gjennomføre det grønne skiftet jobbes det med å utarbeide tildelingskriterier som omfatter miljø- og klimatiltak ved anskaffelser. Da vil leverandører som oppfyller miljø- og klimatiltak som er en del av tildelingskriteriene få poeng for dette.

Miljørådgiver i prosjektstillingen er med i forskjellige fagnettverk og deltar på konferanser for å tilegne seg kompetanse innenfor fagfeltet. Det er viktig å følge med det som er nytt, og det ses på som viktig å informere næringslivet om de endringer som kommer gjennom statlige reguleringer når det gjelder det grønne skiftet. Rådgiver har blant annet deltatt i frokostmøte som holdes av næringsforeningen i Alta. Dette for å informere om hva det grønne skiftet innebærer for leverandører som skal levere varer og tjenester til kommunene.

Alta kommune har i samarbeid med DFØ (Direktoratet for forvaltning og økonomistyring) arrangert en work-shop om anskaffelser og hvordan anskaffelser brukes til å fremme grønn omstilling. Dette arbeidet har vært en del av arbeidsoppgavene i prosjektstillingen. Alle kommuner i Finnmark og Nord-Troms var invitert til work-shopen. Dette var ikke en konferanse, men korte innlegg og påfølgende oppgaver som skulle løses i fellesskap av deltakerne. Vi fikk opplyst at dette gir en fin arena for samarbeid.

Det har vært god mottakelse og mange påmeldte deltakere. Vi fikk opplyst at det er tydelig at dette er et tema som engasjerer. For leverandører har det betydning da det framover vil bli stilt nasjonale klima- og miljøkrav i offentlige anskaffelser. Dette har derfor betydning for lokalt næringsliv, for om de ikke klarer å levere på de klima- og miljøkrav som blir stilt fra sentralt hold, vil de ikke kunne være med i konkurransen.

Alta kommune bruker omkring en milliard i året på kjøp av varer og tjenester. Vi fikk opplyst at en ser at flere leverandører lengst nord i landet ligger noe etter leverandører andre steder i landet når det gjelder tilpasningen til de klima- og miljøkrav som kommer. En må være forberedt på at det blir mer og mer lovpålagte klima- og miljøkrav når det gjelder offentlige anskaffelser. Det har derfor vært en prioritert oppgave fra Alta kommunes side å informere om dette, slik at leverandørene er kjent med kravene som kommer, og har mulighet å gjøre de endringer som må til for å kunne være med i konkurransen om leveranser til kommunene framover.

Klimanettverk

Alta kommune deltar i klimanettverk Nord-Norge, og har også fått tildelt bevilgninger til slik deltakelse. Revisjonen fikk opplyst at deltakelse i klimanettverket ses på som viktig for å bli

inspirert og se muligheter, selv om mange må ta små steg i gangen når det gjelder klima og miljø. Kommunen ser på deltakelse som viktig da klimanettverket er en arena for erfaringsutveksling, faglig oppdatering og diskusjoner. Mange rundt om i kommunene står alene i dette arbeidet. I små kommuner er det færre som jobber innenfor dette temaet, og det er gjerne bare en person, eller deler av en stilling, avsatt til klima- og miljøarbeid.

Klimanettverket ble startet for å lage et kollegium for de som har jobber innenfor dette fagfeltet. En kan hente erfaringer fra andre kommuner når det for eksempel gjelder utslippsfrie byggeplasser. Hva skal til, og hvordan har de gjort det i de kommuner som har lykket med dette. For at en skal kunne møte både dagens og framtidens krav vil det også stilles større krav til kommunene både i forhold til klima- og miljøtiltak og rapportering.

Alta kommune har pr. i dag ikke miljøledelsessystemer og har ikke virksomheter som er sertifisert som miljøfyrtårn. Det er utarbeidet et klimabudsjett, men revisjonen får opplyst at det savnes mer konkretisering av mål. Økonomiske mål er konkret å måle, men de klima- og miljømessige mål som det skal jobbes mot er mer uklare.

Som en del av arbeidsoppgavene er det i prosjektstillingen også utarbeidet en veileder med opplysninger om lovkrav som er planlagt skal følge med hver gang det lyses ut en konkurranse. Det er mange leverandører som er miljøsertifisert. Men en veileder kan være til hjelp for de leverandørene som ikke har miljøledelsessystemer eller er sertifisert på andre måter, slik at de får opplysninger om hva som kreves av dokumentasjon i slike tilfeller.

4.2.4 Anskaffelser

Kommunen skal legge vekt på grunnleggende miljøkrav i alle anskaffelser der dette er relevant

Kommunen skal etablere rutiner for å redusere skadelig miljøpåvirkning knyttet til anskaffelser og fremme klimavennlige løsninger

Kommunen skal redusere belastningen på miljøet ved at riktige miljøkrav og miljøhensyn skal inngå i kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier

Kommunestyret vedtok den 14. februar 2022, i sak PS 2/2022, Alta kommunes anskaffelsesstrategi. Handlingsplan til anskaffelsesstrategi 2022-2026 ble vedtatt tatt til orientering i samme sak. Anskaffelsesstrategien er en av kommunens overordnede strategier, og gjelder for alle virksomheter i Alta kommune. Kommuneplanens samfunnsdel, økonomiplan med handlingsdel og virksomhetsplan er ifølge dokumentet overordnede styringsdokumenter for anskaffelsesstrategien¹⁷.

Under punkt 3.1.1 Formålseffektive anskaffelser som fremmer økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft går det frem av anskaffelsesstrategien at det skal settes av tilstrekkelig tid til å planlegge, gjennomføre og evaluere anskaffelsene.

Vedtatt anskaffelsesstrategi 2022-2026¹⁸ er utarbeidet med tanke på ulike perspektiver, blant annet miljø, kortreiste varer og tjenester samt samfunnsansvar.

¹⁷ Anskaffelsesstrategi, Alta kommune 2022-2026, side 2

¹⁸ Vedtatt av Alta kommunestyre den 14. februar 2022

I dokumentet vises det til FN`s bærekraftsmål. FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030¹⁹. Ifølge kommunens anskaffelsesstrategi skal det jobbes aktivt for at mål 12 og delmål 12.7²⁰ blir hensyntatt i enhver anskaffelse som blir gjennomført i kommunen.

Mål 12 – Ansvarlig forbruk og produksjon: «Bærekraftig forbruk og produksjon handler om å gjøre mer med mindre ressurser. I dag forbruker vi mye mer enn hva som er bærekraftig for kloden. For eksempel gå en tredjedel av maten som blir produsert bort, uten å bli spist.

For å sikre gode levekår for nåværende generasjoner må også hver enkelt forbruker endre livsstil. Det innebærer å minske ressursbruken, miljødeleggelsen og klimautslippene for et samfunn og som enkeltperson. På sikt vil dette føre til økonomisk vekst, begrense klimaendringer til mennesker og på jorda».

Delmål 12.7 – Fremme bærekraftige ordninger for offentlige anskaffelser, i samsvar med de enkelte landenes politikk og prioriteringer.

Ifølge kommunens anskaffelsesstrategi skal det også tas hensyn til andre relevante mål for anskaffelsesområdet; god helse og livskvalitet, anstendig arbeid og økonomisk vekst, bærekraftige byer og lokalsamfunn og stoppe klimaendringene.

Revisjonen har fått tilsendt presentasjonsteksten som skal brukes ved alle anskaffelser.

Presentasjons tekst til Alta kommune som oppdragsgiver som skal brukes i alle anskaffelser

Alta kommune er en vekstkommune med ca. 21.000 innbyggere. Tjenesteproduksjonen overfor kommunens innbyggere ivaretas av omtrent 2000 ansatte og ledere, fordelt på drøyt 90 ulike enheter, organisert i tre ulike tjenestoområder med tilhørende fellesfunksjoner.

Vi er opptatt av klima og miljø og i planverket er vi tydelige på at det skal følges opp.

I samsvar med regjeringens nasjonale mål, har Alta kommune forpliktet seg til å kutte klimagassutslippene med 40 % innen 2030 og bli klimanøytral innen 2050. For kommunal drift skal vi være klimanøytral innen 2030.

I anskaffelseslovens paragraf 5 står det blant annet:

Statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter og offentligrettslige organer skal innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant.

Alta kommune oppfordrer alle leverandører til å bruke klima- og miljøvennlige løsninger i våre anskaffelser for å hjelpe oss å nå målet.

Revisjonen har fått opplyst at krav til avfallshåndtering for Alta kommunes leverandører er under utarbeidelse. Dette fordi Alta kommune ønsker, i samsvar med nasjonale mål, at mengden av generert avfall skal være mindre enn den økonomiske veksten og at ressursene i avfallet skal utnyttes best mulig, enten ved materialgjenvinning, energiutnyttelse eller ombruk.

¹⁹ <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

²⁰ <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal/ansvarlig-forbruk-og-produksjon>

I anskaffelsesstrategien, under punkt 3.1.1. Formålseffektive anskaffelser som fremmer økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft, går det frem av anskaffelsesstrategien at det skal settes av tilstrekkelig tid til å planlegge, gjennomføre og evaluere anskaffelsene.

Revisjonen fikk i intervju opplyst at det i hver anskaffelse blir satt av tid ut fra de ressurser som er tilgjengelig. Ved alle anskaffelser planlegges det med hvor mye tid som bør settes av til planlegging, gjennomføring og evaluering av anskaffelsene. I noen anskaffelser er det avsatt tilstrekkelig med tid, mens i andre anskaffelser kan det gå mer tid enn planlagt. Dette varierer fra anskaffelse til anskaffelse.

I forbindelse med anskaffelser gjennomføres møter med arbeidsgruppa/faggruppa innenfor den avdeling som skal ha anskaffelsen. I disse møtene går en gjennom hvilke behov anskaffelsen må dekke, og også utforming av kriterier for anskaffelsen. Innkjøpsavdelingen ser på det som viktig å få de som kjenner behovet med i planleggingsarbeidet. Det er de som kjenner fagområdet hvor anskaffelsen planlegges, og det er viktig å få disse personene med tidlig i anskaffelsesprosessen.

Innkjøpsavdelingen opplever i noen tilfeller at det er utfordrende å få gjennomført disse møtene, da enhetene er presset på tid. Innkjøpsavdelingen har behov for faggruppens støtte og hjelp i forbindelse med anskaffelser, men gjennomføring av møtene kan dra ut i tid på grunn av knapphet på ressurser. Innkjøpsavdelingen er avhengige av disse opplysningene, og kan ikke gå videre i anskaffelsesprosessen før de har fått opplysningene. Ved forsinkelser i planlagte møter tar det lengere tid å få gjennomført anskaffelsene.

Når det gjelder evaluering etter at anskaffelsen er gjennomført har det ikke tidligere vært vanlig med formelle møter. Men det planlegges nå for at det ved fremtidige anskaffelser også skal utarbeides en oversikt over hvordan evalueringen etter at anskaffelsen er gjennomført skal utføres. Det er kommet en ny anbefalt evalueringsmetode fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Innkjøpsavdelingen skal nå teste denne metoden ut på noen tidligere anskaffelser for å se hvordan det ville ha slått ut dersom en hadde brukt den nye evalueringsmetoden.

Vi fikk opplyst at selv om det ikke er formelle møter når det gjelder evaluering etter at anskaffelsene er gjennomført, så blir anskaffelsene ofte diskutert i fagmiljøet i kommunen. Det lages en logg for alle anskaffelser, og der skrives det også inn dersom noe skulle vært gjort annerledes. Dette blir da en form for evaluering etter gjennomført anskaffelse, i tillegg til diskusjonen i kollegiet.

Revisjonen fikk opplyst at miljøhensyn vektlegges ved planleggingen av anskaffelser. Dersom det er relevant vurderes livssyklusanalyser for å finne den løsningen som gir lavest mulig belastning i anskaffelsens levetid. Tidligere har dette vært en stor utfordring da det ikke har vært nok kunnskap internt om den klima- og miljømessige delen av anskaffelsene. Alta kommune har nå en miljørådgiver i et to-års engasjement som har bidratt til kompetanseheving ved innkjøp når det gjelder klima og miljø.

Vi fikk informasjon om at miljørådgiver har bidratt i arbeidet med å sette miljøkriterier, hvor mye det kan være, og eventuelt hvor mye det må være. Dette fordi det i noen anskaffelser kun stilles kvalifikasjonskrav til leverandørene, mens det ved andre anskaffelser stilles både kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier. Eksempelvis jobbes det nå med en anskaffelse hvor det både er kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier på miljø. I dette tilfellet planlegges det for

minimum 20% på miljø, men det vurderes om miljøkriteriet kan økes til 30%. Dette anses av kommunen for å være vesentlig i forhold til vekt på miljø, fordi miljøkravet da kan være utslagsgivende for om leverandører vinner fram i konkurransen.

Miljøkrav i anskaffelser vil også være et spørsmål om økonomi. For eksempel planlegges det nå en anskaffelse hvor det finnes et elektrisk alternativ. En ordinær utgave koster rundt 2,5 millioner kroner, mens en elektrisk utgave vil koste mellom fire og fem millioner kroner. Det vil da være et spørsmål om kommunen vil kunne prioritere en slik anskaffelse ut fra økonomi. Revisjonen fikk opplyst at det er signaler om at en bør søke miljøvennlige løsninger, men da må det også følge budsjettmidler med.

Et annet forhold revisjonen ble gjort oppmerksom på er at markedet innenfor bransjen for elektriske anleggsmaskiner ennå er i en tidlig fase. En må derfor foreta en vurdering av modenheten i markedet, og hva som er utprøvd, slik at en får fornuftige løsninger. Om en elektrisk løsning eksempelvis er 50% dyrere, vil det også bli en utfordring ved en presset kommuneøkonomi. Miljøvennlige løsninger finnes på markedet i dag, men en må da være forberedt på dyrere anskaffelser.

I handlingsplan 2022-2026 til anskaffelsesstrategi for Alta kommune angis det tiltak med prioriteringsliste. Revisjonen har stilt spørsmål om hvordan prioriteringslisten brukes i det daglige arbeidet. Det ble opplyst at prioriteringslisten oppdateres fortløpende og brukes aktivt. Det settes av tid hver uke hvor det jobbes med handlingsplanen. Men noen ganger kan det være at de ukentlige møtene ikke kan gjennomføres på grunn av fravær.

Når det gjelder prioriterte punkter for 2022 har en kommet gjennom alle, men alle punkter er ikke ferdige. Noen punkter har blitt omformulert underveis på grunn av at de har vært urealistiske, eller rett og slett feil. Fra innkjøpsavdelingen er en positiv til denne jobben, og erfaringen er at en får mye gjort.

Det er ingen eksplisitt rapport som rapporterer status til politisk nivå, og det har heller ikke vært etterspurt en egen rapportering på måloppnåelse i handlingsplanen. Det rapporteres administrativt til egen leder gjennom oppdatert arbeidsdokument.

Revisjonen fikk opplyst at rutine for å redusere skadelig miljøpåvirkning knyttet til anskaffelser og fremme klimavennlige løsninger er under utarbeidelse og snart sluttført. Arbeidet har bestått i utarbeidelse av veiledere, eksempelvis innenfor transport, konsulenttjenester og andre områder. Det er i all hovedsak miljørådgiver i prosjektstilling som har utført dette arbeidet, og vi har fått opplyst at innkjøpsavdelingen vil ha stor nytte av veilederne i det daglige arbeidet framover.

Revisjonen fikk informasjon om at Alta kommune ligger langt framme når det gjelder å vekte grunnleggende miljøkrav. DFØ brukes aktivt i arbeidet. Innkjøpsavdelingen mottar også henvendelser fra andre kommune når det gjelder innkjøp og miljø. Revisjonen ble informert om at det gjennom henvendelsene oppleves som at Alta kommune er langt fremme når det gjelder arbeidet med innkjøp og miljø. Det kan stilles krav til organisering, miljøfyrtårn, ISO-sertifisering eller plan for klima og miljøarbeid i bedriftene. Men en kan ikke forvente at alle er sertifisert, så en må ta hensyn til kravet om at konkurransen ikke skal begrenses.

Det ble opplyst at mye av årsaken til at kommunen er kommet såpass langt i arbeidet skyldes tildelte midler som gjorde prosjektstillingen mulig. En erfaring som ble trukket fram var at

flere kommuner ser på miljøarbeidet som fint, men når det kommer til stykket prioriteres det i mindre grad. Som et eksempel på dette fikk vi opplyst at det arrangeres en konferanse i uke 3/2023. Denne berører anskaffelser og miljø direkte. Alta kommune har tatt initiativ til konferansen og den arrangeres i samarbeid med DFØ og Leverandørutviklingsprogrammet (LUP). Det var søkt om prosjektmidler til konferansen og reise og opphold for alle deltakerne ble dekket av disse midlene. Men det ble langt lavere påmelding fra andre kommuner enn forventet.

Vi fikk opplyst at det ved en nylig gjennomført anskaffelser ble gjennomført en solid leverandørdialog i forkant for å se hvor markedet er i forhold til miljø. Det kom tilbakemeldinger om at leverandørmarkedet er klar for dette. Når det for eksempel gjelder møbler, kan en tenke gjenbruk framfor ny-anskaffelser. En gjenbruker det som kan brukes og foretar utskifting av deler, eksempelvis trekke om møbler. Leverandørmarkedet har gitt tilbakemelding om at de er klare for dette. Når leverandørene er klare for at slike krav kan stilles er det også mulig for kommunen å stille flere miljøkrav ved anskaffelsen.

Videre er det planlagt å gjennomføre leverandørdialog innenfor andre bransjer. Innkjøpsavdelingen har nå god kompetanse når det gjelder anskaffelser og miljø. Ved avdelingen er miljø i fokus, og dette er noe det arbeides med i alle anskaffelser. Det stilles miljøkrav i alle anskaffelser der det er mulig.

Erfaringen en har gjort er at aktuelle leverandører er like når det gjelder miljø, og dette kravet får da liten betydning ved noen anskaffelser. Eksempelvis kan det gis poeng for at leverandøren er miljøfyrtårn, at underleverandører har miljøvennlig transport og så videre. Ved noen anskaffelser oppleves det da at alle leverandører får like mange poeng knyttet til disse kravene, og det vil ikke være miljøkravet som er avgjørende for hvem som vinner konkurransen. En må derfor vurdere om miljøkravet skal flyttes fra tildelingskriterier til kvalifikasjonskrav. Med dette oppnår en at miljøkrav kommer frem av kvalifikasjonskravet og en vil da ikke ha det som tildelingskriterier.

En ser for seg at det fremover vil bli en del anskaffelser hvor det blir en kombinasjon av miljøkrav i kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier. Det vil da stilles kvalifikasjonskrav knyttet til miljø, og det vil også være miljøkrav som vektles i tildelingskriteriene. En tidligere anskaffelse ble gjennomført med 20% på miljø, mens det ved neste gangs utlysning kanskje kan være mulig å øke til 30%.

Det ble informert om at budsjettet alltid vil være styrende for anskaffelsene. Budsjettet for innkjøp legger hvert år økonomiske rammer for hvilke anskaffelser som skal foretas. Men en prøver likevel i alle tilfeller å gjennomføre anskaffelser så miljøvennlig som mulig innenfor den gitte budsjettrammen. Eksempelvis stilles det krav om innkjøp av el-biler, noe som også går frem av bevilgningene. Det vil også komme skjerpene krav i forhold til miljøkrav ved innkjøp av større kjøretøy. Revisjonen fikk også informasjon om at det ikke vil bli like enkelt å få dispensasjon fra kravene som før.

Revisjonen fikk opplyst at det i fagmøtet har vært drøftet hvorvidt en fremover ønsker å stille krav til avfallshåndtering for Alta kommunes leverandører. Dette er noe som det jobbes med. Temaet har vært tatt opp på et frokostmøte i regi av næringsforeningen hvor mange entreprenører deltok. Dette fikk god mottakelse fra de fremmøtte.

I etterkant av dette planlegges det for at kommunen inviterer bransjen til et informasjonsmøte.

Dette fordi det kan komme eksplisitte krav til leverandørene og det er viktig at bransjen da er i forkant og vet om hvilke krav som kommer. Dersom det ikke kan leveres på krav som kommer, kan det føre til at entreprenørene i fremtiden kan gå glipp av oppdrag.

Kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier i anskaffelser

Fra anskaffelser.no, fagsider om offentlige anskaffelser går det fram følgende: «Der du bruker miljø som tildelingskriterium bør du som hovedregel vekte det med minimum 30 prosent. Ved å vekte miljø med minimum 30% sender du et tydelig signal om at miljø er viktig. Det er ingen ting i veien for å vektlegge miljø sterkere der det bidrar til bedre behovsoppfyllelse og det er markedsmessig grunnlag for det».²¹

Revisjonen har innhentet dokumentasjon knyttet til tre anskaffelser som er gjennomført av Alta kommune.

- Riveentreprenør Marienlund – åpen anbudskonkurranse

Revisjonens gjennomgang av konkurransegrunnlaget viser at kommunen har stilt krav om at leverandør skal foreta komplett miljøsanering av bygningsmassen.

- Rammeavtale møbler til kontor, skole -og barnehager

Av tildelingskriterier fremgår det en vektning på miljø med 10% på miljømerkede produkter, og 10 % på sirkulær økonomi og minimering av klima -og miljøbelastning.

Det går fram at oppdragsgiver ønsker at anbyder bekrefter at man har et internt miljøledelsessystem, eventuelt er miljøsertifisert tilsvarende Miljøfyrtårn, ISO 14001 eller EMAS. Om dette ikke eksisterer pr. i dag, bes det om at anbyder legger ved plan som viser hvordan man har tenkt å få dette på plass innen 12 måneder etter avtaleinngåelse.

Under punkt 1.10 i konkurransegrunnlaget står det følgende:

«1.10 Tildelingskriteriet - Miljømerkede produkter Tilbyder skal i prisskjema oppgi navn på miljømerkeordning type1 som oppfylles for hvert enkelt produkt i kolonne K (f.eks Svanen, Ecolabel, Blå Engel, NF Enviroment, Svensk møbelfakta eller tilsvarende).

Miljømerkingen skal dokumenteres ved dokumenter, sertifikater, attester eller gyldig lisensnummer som bekrefter at produktene oppfyller etterspurt merkekrav. Tilbyder skal i kolonne J i prisskjema fylle inn henvisning til dokumentasjon eller gyldig lisensnummer.

Det vil bli gitt 1 poeng til produkter som oppfyller miljømerkeordningen. Produkter som delvis oppfyller kravet vil få 0,5 poeng. Her er det viktig at leverandør beskriver hvilken del av produktet som er miljømerket. Tilbyder skal i kolonne L legge inn tallet 1 dersom miljømerkingen på produktet er oppfylt eller 0,5 dersom produktet delvis tilfredsstiller kravet.

Skjemaet vil summere antall produkter med miljømerke ordning og vil danne grunnlag for evalueringen. Som dokumentasjon godtas også: Andre merkeordninger som bekrefter at varene oppfyller tilsvarende merkekrav. Tilbyder skal fremlegge dokumenter, sertifikater eller attester som bekrefter at varene oppfyller tilsvarende merkekrav.

²¹ [Utforming av tildelingskriterier | Anskaffelser.no](#)

Tilbydere som tilbyr andre merkeordninger må fremlegge dokumentasjon som på en oversiktlig og systematisk måte viser at tilsvarende merkekrav er oppfylt. Herav teknisk og etterprøvbar dokumentasjon som beviser at varen oppfyller merkekravene. Dokumentasjonen må være av en slik art at oppdragsgiver selv kan vurdere oppfyllelse av merkekravene. Det må oppgis navn på miljømerkeordningen som anses oppfylt».

Under punkt 1.11 i konkurransegrunnlaget står det følgende:

«1.11 Tildelingskriteriet - Sirkulær økonomi og minimering av klima -og miljøbelastning
Tilbyders skal beskrive sine løsninger for å fremme sirkulær økonomi og minimere den totale klima - og miljøbelastningen innen for avtaleområdet. Herav; - Hvordan leverandør og deres underleverandører jobber med sirkulær økonomi og klima - og miljøtiltak. - Hvordan leverandør kan bistå Alta kommune med å bli bedre på sirkulær økonomi innen for avtaleområdet.

Tilbudte løsninger som fremmer sirkulær økonomi og minimerer den totale klima- og miljøbelastningen skal premieres».

- Personbefordring i Alta kommune

Under punkt 1.5 Miljø står det følgende:

«Oppdragsgiver vil vektlegge kjøretøy utfra hvor stor miljøbelastning det enkelte kjøretøy har. Beskriv antall kjøretøy dere skal bruke i transportoppdraget. Vi ønsker ikke å vurdere hele bilparken, men kun de biler som skal benyttes til vårt transportoppdrag. Dersom tilbyder har en plan for utskifting av fossile kjøretøy i kontraktperioden, ber oppdragsgiver tilbyder å beskrive dette og arbeidsgruppen vil ta en skjønnsmessig vurdering og kunne gi poeng under punkt 1.5.d og h.

Tilbudsgiver skal gi oversikt over kjøretøy som benyttes i denne anbudskonkurransen, med registreringsnummer. Vedlegg for del 1, personbiler inntil 4 passasjerer, lastes opp under punkt 1.5.a. Vedlegg del 2 stor bil lastes opp i punkt 1.5.e. 2022/5198 Personbefordring Alta kommune Utkast Side 8/12 El-bil får best poeng, hybrid, diesel og bensin vil arbeidsgruppen gi poeng etter en skjønnsmessig totalvurdering.

Oppdragsgiver vil gi bedre poeng til en tilbyder som løser transportoppdrag med nullutslipps kjøretøyteknologi framfor en tilbyder som bruker fossile kjøretøy i transportoppdraget. Denne vurderingen vil bli gjort skjønnsmessig av arbeidsgruppen under evalueringsprosessen».

Under tildelingskriterier er følgende vektet 30%:

«Tilbudsgiver skal gi oversikt over kjøretøy som benyttes i denne konkurransen, med reg. nr. El-bil får best poeng, hybrid, diesel og bensin vil arbeidsgruppen gi poeng etter en skjønnsmessig totalvurdering».

4.2.5 Kildesortering i kommunale bygg

Ifølge rapportering gjennom kommunens energi og klimaregnskap er andel kg restavfall økende. Alta kommune begynte med kildesortering i 2018 og det var da en forventning om at andelen av restavfall skulle gå ned. I årsmeldingen for 2020 står det at den store økningen i restavfall skyldes i stor grad avfall fra kvikkleireraset på Kråkens. Revisjonen har stilt spørsmål om hvordan Alta kommunen ligger an i forhold til mål om fullstendig kildesortering i alle kommunale bygg, og om det er noen virksomheter som er miljøfyrtårn.

Revisjonen fikk opplyst i intervju at Alta kommune ikke har virksomheter som er miljøfyrtårn. Det ble videre informert om at innkjøpsavdelingen sorterer avfall og det er kildesortering ved flere av kommunens bygg. Men det er fortsatt en vei å gå til målet om fullstendig kildesortering i alle kommunale bygg.

Det er et ønske fra innkjøpsavdelingen om at Alta kommune i fremtiden skal bli miljøfyrtårn. Men ulike sertifiseringsordninger koster penger. Et grønt flagg sertifisering som er rettet mot skole og barnehager, koster også penger. Men en opplever at holdninger også kan være avgjørende for om det kildesorteres.

Videre kom det fram i intervju at det også må finnes alternativer for avfallslevering. Dersom det eksempelvis ikke er beholdere for glass og metall ved avdelingene, går dette gjerne i restavfall. Tilgjengelighet av eksempelvis container for trevirke i nærheten av bygg er viktig, ellers går dette også i restavfall dersom det ikke er andre alternativer. Ved innkjøpsavdelingen har de selv ordnet med mulighet for kildesortering av glass og metall. Sortert avfall går i molok på utsiden av rådhuset. Papp og papir sorteres, og det er egne oppsamlingspunkter på rådhuset for dette. Men vi fikk opplyst at det nok også må en holdningsendring til for at en skal nå målet om fullstendig kildesortering.

4.2.6 Engangsplastfri kommune

Alta kommune har en målsetning om å ha en engangsplastfri kommune innen 2021. (Tiltak 3.4 Redusere nyproduksjon av plast). Av oversikten revisjonen tidligere fikk tilsendt var dette merket prioritet 1, og status var satt til «ikke påbegynt».

Vi har i intervju fått opplyst at Alta kommune har ikke nådd målet om å ha en engangsplastfri kommune innen 2021. Det ble opplyst at Alta kommune i dag har leverandører som er klimanøytrale, men det er ved hjelp av kjøp av klimakvoter.

Revisjonen fikk oppgitt at status for dette tiltaket pr. 11. januar 2023 er «pågå». Det som er gjort hittil er å begynne arbeidet med å få dette inn som et krav til leverandører som leverer varer til Alta kommune, der dette er mulig. En har startet en diskusjon hvorvidt det kan tas inn som krav til leverandører som leverer varer pakket i plast. Dette har også vært et av flere fokusområder i prosjektstillingen som miljørådgiver.

Innkjøpsavdelingen jobber kontinuerlig med å ha fokus på miljø ved anskaffelser, men det oppleves å være knappe ressurser til arbeidet. Ved å jobbe aktivt med målsetningene så øker kompetansen, og det er det som skal til for å nå målene. En må hele tiden jobbe mot å bli bedre, men en opplever at tiden ikke alltid strekker til. Det arbeidet som har vært gjort i prosjektstillingen med å lage veiledere oppfattes som viktig for å jobbe videre med å nå målene som er satt.

Innkjøpsavdelingen jobber kontinuerlig med å ha fokus på miljø ved anskaffelser, men det oppleves å være knappe ressurser til arbeidet. Ved å jobbe aktivt med målsetningene så øker kompetansen, og revisjonen fikk opplyst at det er det som skal til for å nå målene. En må hele tiden jobbe mot å bli bedre, men en opplever at tiden ikke alltid strekker til.

4.3 Vurderinger

På bakgrunn av funn i undersøkelsen er vår vurdering at det synes som at det er liten grad av formalisert rapportering på mål knyttet til klima, miljø og energi.

Alta kommune har som mål å bli klimanøytral innen 2030, med en reduksjon i klimagassutslipp på 15% innen 2021. På bakgrunn av gjennomgått dokumentasjon og opplysninger gitt i intervju vurderer vi det slik at delmålet ikke er nådd.

Når det gjelder kommunens klimaregnskap rapporteres det ikke på de fire fastsatte klimaindikatorene. Det er utarbeidet et sett med klimaindikatorer innenfor områdene areal, transport, energi og miljø. Revisjonens gjennomgang av dokumentasjon og informasjon innhentet ved intervju viser at det ikke rapporteres på klimaindikatorer for areal og miljø i de siste års klimaregnskaper.

Kommunens mål knyttet til andel nullutslippskjøretøy er ikke nådd. Det er heller ikke utarbeidet en egen nedskreven plan for el-kjøretøy. Vi vurderer det likevel slik at kommunen arbeider aktivt med å øke andelen nullutslippskjøretøy.

Kommunen søker på klimasatsmidler og har, slik vi vurderer den informasjon vi har fått gjennom undersøkelsen, hatt positiv effekt av dette. Både i form av tilrettelegging for miljøvennlige alternativer og gjennom en tidsavgrenset prosjektstilling som miljørådgiver. Slik vi vurderer funn i undersøkelsen har kommunen hatt nytte av klimasatsmidler, både i form av tilskudd til miljøvennlige løsninger, og også for å sette søkelys på miljø og arbeidet med det grønne skiftet.

Ut fra de opplysninger vi har fått i intervju vurderer vi det slik at Alta kommune har en vei å gå før det er etablert fullstendig kildesortering i alle kommunale bygg. Mål om en engangsplastfri kommune innen 2021 ble ikke nådd. Ut fra de opplysninger som er gitt oss vurderer vi det likevel slik at kommunen har igangsatt et arbeid også innenfor dette området.

Med bakgrunn i dokumentasjon knyttet til tre anskaffelser er vår vurdering at Alta kommune i disse anskaffelsene har prioritert å legge vekt på grunnleggende miljøkrav, og synliggjør at miljø er viktig ved utlysning av konkurranser. Vi har funnet dokumentert at det i disse anskaffelsene går frem at Alta kommune arbeider med å redusere belastningen på miljøet ved at miljøkrav og miljøhensyn inngår i kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier. Vi vurderer det også slik at kommunen har etablert rutiner for å redusere skadelig miljøpåvirkning knyttet til anskaffelser, og for å fremme klimavennlige løsninger.

4.4 Konklusjon

Alta kommune har i all hovedsak iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet ved de utvalgte områder revisjonen har undersøkt.

Gjennomgang av et utvalg av kommunens planlagte tiltak på klima- og energiområdet viser at planlagte tiltak i all hovedsak er iverksatt. Vi vil likevel bemerke at mål som er satt i liten grad er oppnådd når det gjelder de utvalgte områder som omfattes av vår undersøkelse. Revisjonen vil bemerke at det liten grad av formalisert rapportering på mål knyttet til klima, miljø og energi. Videre vil vi påpeke at det ikke rapportert på klimaindikator for areal og miljø i kommunens klimaregnskap.

5 KONKLUSJONER

5.1 Har kommunen innarbeidet tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i sine planer i samsvar med regelverket?

Revisjonen konkluderer med at Alta kommune ikke fullt ut har innarbeidet tiltak og virkemidler for å sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i sine planer.

Kommuneplanens samfunnsdel, Alta vil 2015-2027 inkluderer ikke en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke kommunens langsiktige utfordringer, mål og strategier slik regelverket krever.

Planer som behandler klima- og energispørsmål, er fulgt opp gjennom kommuneplanens arealdel 2021-2040 og kommunedelplan for energi, miljø og klima (2018-2022).

Gjeldende kommunedelplan for klima, miljø og energi (2018-2022) skal revideres i 2023, noe som er i tråd med kravet til revidering av planer som behandler klima- og energispørsmål.

5.2 I hvilken grad har kommunen iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet?

Alta kommune har i all hovedsak iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet ved de utvalgte områder revisjonen har undersøkt.

Gjennomgang av et utvalg av kommunens planlagte tiltak på klima- og energiområdet viser at planlagte tiltak i all hovedsak er iverksatt. Vi vil likevel bemerke at mål som er satt i liten grad er oppnådd når det gjelder de utvalgte områder som omfattes av vår undersøkelse.

Revisjonen vil også påpeke at det ikke er rapportert på klimaindikator for areal og miljø i kommunens klimaregnskap.

6 ANBEFALINGER

Revisjonen finner ikke grunnlag for å komme med anbefalinger knyttet til kommuneplanens samfunnsdel da Alta kommune har igangsatt arbeidet med rullering av denne.

Når det gjelder rapportering av mål knyttet til klima, miljø og energi er vår anbefaling at kommunen vurderer å formalisere rapporteringen i større grad.

7 KILDER OG LITTERATUR

Rettslige kilder og faglitteratur

- Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (FOR-2018-09-28-1469)

Kommunale dokumenter

- Kommunedelplan for energi, klima og miljø 2018-2022, med handlingsplaner som omfatter klima og energi
- Kommuneplanens samfunnsdel Alta vil 2015-2027
- Alta kommune, økonomiplan for 2022-2025
- Anskaffelsesstrategi, Alta kommune 2022-2026
- Alta kommune, årsmelding 2020, årsmelding 2021 og årsmelding 2022
- Alta kommune, konkurransegrunnlag fra tre anskaffelser

Elektroniske kilder:

- <https://www.alta.kommune.no/rutiner-prosedyrer-og-virksomhetsplaner.565283.no.html>
- CO2 Regnskap - ALTA KOMMUNE
- <https://www.emisoft.com/kunnskapssenter/ghg-protokollen>
- Utslipp av klimagasser i Norges kommuner og fylker - Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no)
- Bilparkdata | Anskaffelser.no
- [https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/for-myndigheter/kutte-utslipp-av-klimagasser/klimasats/klimasatsprosjekter/?so=asc&sc=title&county=Troms%20og%20Finnmark%20\(N\)&year=2021;2022;2020#](https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/for-myndigheter/kutte-utslipp-av-klimagasser/klimasats/klimasatsprosjekter/?so=asc&sc=title&county=Troms%20og%20Finnmark%20(N)&year=2021;2022;2020#)
- <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>
- <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal/ansvarlig-forbruk-og-produksjon>
- Utforming av tildelingskriterier | Anskaffelser.no

Vedlegg 1: Rådmannens kommentarer

Jeg har ingen kommentarer til Forvaltningsrevisjonsrapporten Alta kommune, klima, miljø og energi

Med vennlig hilsen

Bjørn-Atle Hansen

rådmann

Alta kommune | Rådmann

Sandfallveien 1, 9510 Alta | Tlf 957 65 212

Vedlegg 2: Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er samlebetegnelsen på de krav og forventninger som brukes i den enkelte forvaltningsrevisjon for å vurdere den reviderte virksomhet. Faktagrunnlaget vurderes opp mot kriteriene og danner basis for de analyser og vurderinger som foretas, og de konklusjoner som trekkes.

Nedenfor følger en presentasjon av revisjonskriteriene som er lagt til grunn i undersøkelsen, der det blir redegjort for grunnlaget for kriteriene.

Det følger av statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning at kommunene, fylkeskommunene og staten gjennom planlegging og øvrige myndighets- og virksomhetsutøvelse skal stimulere til, og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging.

Det framgår av retningslinjene at kommunene i sin overordnede planlegging skal innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser, der det også tas hensyn til effektiv ressursbruk for samfunnet. Videre skal planer som behandler klima- og energispørsmål følges opp gjennom handlingsdelen og mer detaljert planlegging, og legges til grunn og gi føringer for kommunenes øvrige myndighets- og virksomhetsområde.

Planer som behandler klima- og energispørsmål skal vurderes revidert minst hvert fjerde år, jf. bestemmelsene om revisjon av kommunale og regionale planstrategier. Planretningslinjene inneholder også en oversikt over hva planen bør inneholde.

For å belyse i hvilken grad Alta kommune har iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet har revisjonen gjort et utvalg kommunens planlagte tiltak og disse blir brukt som revisjonskriterier for å besvare problemstilling 2.

Problemstilling 1 - revisjonskriterier

Kommunen skal i sin overordnede planlegging innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging

- d) Kommuneplanens samfunnsdel skal inkludere en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier
- e) Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal følges opp gjennom handlingsdelen og mer detaljerte planlegging
- f) Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal vurderes revidert hvert fjerde år

Grunnlaget for kriteriene:

Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018)

Problemstilling 2 – revisjonskriterier

Noen av de tiltak og mål som framkommer i kommunedelplan for energi, miljø og klima 2018-2022 med handlingsplan og kommunens vedtatte anskaffelsesstrategi 2022-2026 er her valgt som revisjonskriterier. I tillegg kan det bli aktuelt å se på kommunens utvikling over tid og eventuelt status i forhold til andre kommuner innenfor utvalgte deler av området.

- Kommunal drift skal bli klimanøytral innen 2030, med en reduksjon på 15% (ref. 2015) innen 2021. (I henhold til det interne klimagassregnskapet)
- Det skal rapporteres på et sett med klimaindikatorer årlig innenfor områdene areal, transport, energi og miljø. Resultatene sammenstilles og innarbeides i kommunens årsmelding, sammen med klimaregnskapet

- Kommunen skal utarbeide plan for el-kjøretøy
- Halvparten av de kommunale tjenestebilene skal være nullutslippskjøretøy innen 2021
- Kommunen skal søke på klimasatsmidler
- Målsetning om å ha en engangsplastfri kommune innen 2021 med tilhørende tiltak
- Kommunen skal etablere fullstendig kildesortering i alle kommunale bygg
- Kommunen skal legge vekt på grunnleggende miljøkrav i alle anskaffelser der dette er relevant
- Kommunen skal etablere rutiner for å redusere skadelig miljøpåvirkning knyttet til anskaffelser og fremme klimavennlige løsninger
- Kommunen skal redusere belastningen på miljøet ved at riktige miljøkrav og miljøhensyn skal inngå i kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier

Grunnlaget for kriteriene:

- *Kommunedelplan for energi, klima og miljø 2018-2022, med handlingsplaner som omfatter klima og energi*
- *Anskaffelsesstrategi, Alta kommune 2022-2026*

Tabell 1: Koblingsskjema - Revisjonskriterier

Problemstillinger	Revisjonskriterier	Kilder til revisjonskriterier	Databehov
Har kommunen innarbeidet tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i sine planer i samsvar med regelverket?	Kommunen skal i sin overordnede planlegging innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Kommuneplanens samfunnsdel skal inkludere en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier. Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal følges opp gjennom handlingsdelen og mer detaljerte planlegging. Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal vurderes revidert hvert fjerde år	Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018)	Kommuneplan 2015-2027 Kommunedelplan for energi, miljø og klima 2018-2022 med handlingsplaner for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning Anskaffelsesstrategi, 2022-2026

I hvilken grad har kommunen iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet?	Kommunal drift skal bli klimanøytral innen 2030, med en reduksjon på 15% (ref. 2015) innen 2021. (I henhold til det interne klimagassregnskapet) Det skal rapporteres på et sett med klimaindikatorer årlig innenfor områdene areal, transport, energi og miljø. Resultatene sammenstilles og innarbeides i kommunens årsmelding, sammen med klimaregnskapet Kommunen skal utarbeide plan for el-kjøretøy Halvparten av de kommunale tjenestebilene skal være nullutslippsteknologi-kjøretøy innen 2021 Kommunen skal søke på klimasatsmidler Målsetning om å ha en engangspplastfri kommune innen 2021 med tilhørende tiltak Etablere fullstendig kildesortering i alle kommunale bygg Kommunen skal legge vekt på grunnleggende miljøkrav i alle anskaffelser der dette er relevant Etablere rutiner for å redusere skadelig miljøpåvirkning knyttet til anskaffelser og fremme klimavennlige løsninger Kommunen skal redusere belastningen på	Alta kommune, Kommunedelplan for energi, miljø og klima 2018-2022, med handlingsplaner som omfatter klima og energi Alta kommune, Anskaffelsesstrategi 2022-2026	Alta kommunes årsmeldinger for 2020 og 2021 Kommunens klimaregnskap og rapporteringer på klimaindikatorer for årene 2018-2021 Utarbeidede planer knyttet til klima- og miljø Oversikt søknader om klimasatsmidler Utarbeidede rutiner Oversikt over kommunens tjenestebiler Et utvalg av Alta kommunes anbudsutlysninger i 2022
--	--	--	--

	miljøet ved at riktige miljøkrav og miljøhensyn skal inngå i kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier		
--	--	--	--

Vedlegg 3: Metode og gjennomføring

Generelt om forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av kommunens økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

De sentrale elementene for planlegging, gjennomføring og kvalitetssikring av forvaltningsrevisjoner bygger på *Standard for forvaltningsrevisjon* (RSK 001). Standarden angir god kommunal revisjonsskikk i forvaltningsrevisjon. Med utgangspunkt i temaer og problemstillinger som ligger i oppdraget fra kontrollutvalget, utledes relevante revisjonskriterier. Deretter kartlegges og beskrives de undersøkte virksomhetenes systemer, praksis eller resultater på aktuelle områder.

Faktabeskrivelsen blir så vurdert opp mot revisjonskriteriene, med vekt på avvik og sammenfall. Dette leder frem til konklusjoner og eventuelle anbefalinger.

Beskrivelse av prosjektgjennomføringen

Kontrollutvalget vedtok i sak 26/2021 revisjonens forslag til prosjektskisse. Med utgangspunkt i kontrollutvalgets vedtak utarbeidet revisjonen en prosjektplan som sammen med oppstartsbrev ble oversendt rådmannen i Alta kommune den 24. august 2022. Vi fikk oppnevnt kontaktperson for prosjektet den 31. august 2022. Oppstartsmøte ble avholdt 22. september 2022. Kontaktperson for prosjektet sørget for opprettelse av dropbox som revisjonen fikk tilgang til. Her ble det lagt ut etterspurte dokumenter slik at de var tilgjengelig for revisjonen. Intervjuer ble gjennomført i uke 2/2023. I etterkant av intervjuene utarbeidet revisor intervjunotater som ble sendt informantene til verifisering, slik at opplysninger framkommet i intervju er verifisert før verifiseringsutgave av rapporten ferdigstilles. Verifiseringsutgave av rapporten er oversendt oppnevnt kontaktperson for prosjektet den 9. mai 2023. Vi mottok svar den 22. mai 2023, og det var ingen merknader til rapporten.

Valgte metoder

Metode er samlebetegnelsen på de framgangsmåtene som benyttes for å samle inn og analysere data som kan gi svar på problemstillingen i en undersøkelse. Den mest aktuelle framgangsmåten ved innsamling av data har være dokumentanalyse og intervjuer. Vi har gjennomført intervjuer med ansatte i Alta kommune for å dekke ulike temaer innenfor klima, miljø og energi. En svakhet ved undersøkelsen er at timetallet til forvaltningsrevisjonen er begrenset, og vi har ikke fått undersøkt status på alle planlagte tiltak. Men vi mener likevel at undersøkelsen belyser sentrale temaer innenfor området klima, miljø og energi.

Gyldighet og pålitelighet

Kommunerevisjonens kvalitetssikring av datagrunnlaget omfatter en vurdering av dataenes gyldighet og pålitelighet. Med gyldighet menes hvor godt man klarer å måle det man har til hensikt å måle eller undersøke, mens pålitelighet refererer til hvor nøyaktig innsamlingen av data har vært.

Undersøkelsen bygger på data innhentet ved hjelp av flere metoder og fra ulike datakilder, som intervjuer, dokumenter og registreringer hos Direktoratet for forvaltning og økonomistyring.

Intervjuer er gjennomført med lydopptak. Det er skrevet intervjunotater som er verifisert av informantene i etterkant av intervjuene. Verifiseringsutgaven av rapporten er sendt kontaktperson for verifisering av datagrunnlaget.

Når det gjelder miljøkrav ved anskaffelser har revisjonen kun gjennomgått tre anskaffelser. Vår konklusjon knyttet til kommunens praktisering av å inkludere miljøkrav og miljøhensyn i kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier gjelder kun de undersøkte anskaffelsene.

Samlet sett mener vi at datagrunnlaget gir et tilfredsstillende pålitelig og gyldig grunnlag for våre

vurderinger og konklusjoner.

Intern kvalitetssikring

Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll ISQM1²². Undersøkelsen og rapporten er vurdert å ha nødvendig faglig og metodisk kvalitet, herunder også konsistens mellom bestilling, problemstillinger, revisjonskriterier, data, vurderinger og konklusjoner.

Høring

Rådmannen har fått anledning til å gi uttrykk for sitt syn på de forhold som fremgår av rapporten. Høringssvaret fremgår av rapportens vedlegg 1.

22 Internasjonal standard for kvalitetsstyring